

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«ДО ЧИСТИХ ДЖЕРЕЛ»
Каталог конкурсних робіт 2015 року**

Київ 2015

УДК 502.4
ББК 26.222
М76

Каталог робіт Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» - Кіровоград, Інститут соціокультурного менеджменту, 2015 . – 99с.

ISBN 978-966-2466-41-6

До збірки увійшли кращі роботи щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» 2015 року, спрямовані на поліпшення стану джерел, водойм і річок України, раціональне використання водних ресурсів, виховання дбайливого ставлення громадян до водних об'єктів, їх охорони і відтворення шляхом залучення широких верств населення до практичної природоохоронної роботи, розвитку громадських природоохоронних ініціатив.

УДК 502.4
ББК 26.222
М76
ISBN 978-966-2466-41-6

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Міністерство екології та природних ресурсів України (Мінприроди України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Свою діяльність Мінприроди України здійснює у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки, поводження з небезпечними відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, а також проведення державної екологічної експертизи.

Міністерство наділене повноваженнями у сферах охорони атмосферного повітря, збереження озонового шару, раціонального використання, відтворення і охорони об'єктів тваринного і рослинного світу, відтворення та охорони земель, охорони та відтворення вод (поверхневих, підземних, морських), раціонального використання водних ресурсів.

Окрім того, відомство забезпечує нормативно-правове регулювання розвитку водного господарства і меліорації земель, геологічного вивчення та раціонального використання надр, контролю за дотриманням природоохоронного законодавства, формування державної політики у сферах:

- охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах своєї компетенції біологічної, генетичної та радіаційної безпеки, поводження з відходами, пестицидами і агрохімікатами, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, відтворення та охорони земель, збереження, відтворення та невиснажливого використання біо- та ландшафтного різноманіття, формування, збереження та використання екологічної мережі, організації, охорони та використання природно-заповідного фонду, охорони атмосферного повітря, збереження озонового шару, регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату і адаптації до його змін і виконання у межах компетенції вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї, розвитку водного господарства і меліорації земель, геологічного вивчення та раціонального використання надр;

- державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення і охорону природних ресурсів, відтворення та охорону земель, екологічну та у межах своєї компетенції радіаційну безпеку, охорону та використання території та об'єктів природно-заповідного фонду, збереження, відтворення і невиснажливе використання біо- та ландшафтного різноманіття, формування, збереження і використання екологічної мережі, з питань поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами), небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами, дотримання вимог біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів (ГМО) у відкритій системі, здійснення державного геологічного контролю тощо.

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://menr.gov.ua/>

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Державне агентство водних ресурсів України (Держводагентство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів.

Основними завданнями Держводагентства є:

1) реалізація державної політики у сфері управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів, розвитку водного господарства і меліорації земель та експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення, міжгосподарських зрошувальних і осушувальних систем;

2) внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів.

Держводагентство відповідно до покладених на нього завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністрові екології та природних ресурсів;

2) видає, анулює, здійснює переоформлення дозволів на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах та територіальному морі) і видає їх дублікати;

3) надає висновки дозвільним органам щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування;

4) розробляє та бере участь у виконанні державних цільових програм з питань водного господарства, меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів;

5) забезпечує задоволення потреб населення і галузей економіки у водних ресурсах, розробляє пропозиції щодо визначення пріоритетів розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель;

6) розробляє та встановлює режими роботи водосховищ комплексного призначення, водогосподарських систем і каналів, затверджує правила їх експлуатації;

7) встановлює режими роботи водосховищ та ставків, наданих у користування на умовах оренди;

8) затверджує правила та встановлює режим експлуатації загальнодержавних і міжгосподарських меліоративних систем, забезпечує їх дотримання тощо.

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://www.scwm.gov.ua/>

ІНСТИТУТ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Інститут соціокультурного менеджменту (ICKM) є неполітичною, некомерційною, нерелігійною, недержавною громадською організацією, яка утворена у 2000 році, а у 2001 році офіційно зареєстрована.

Свою місію ICKM вбачає у сприянні демократичній трансформації українського суспільства шляхом підтримки розвитку місцевих громад, незалежного інформаційного простору та інтеграційних процесів на локальному рівні.

Основними напрямками діяльності ICKM є освітній, інформаційний, дослідницький.

Основні тематичні пріоритети ICKM: розвиток громад, трансформація закладів культури в Центри місцевої активності, розвиток демократичних процесів, сприяння євроатлантичній інтеграції України.

Основні форми роботи ICKM:

- проведення освітніх заходів (семінарів, тренінгів, конференцій);
- розробка навчально-методичних посібників;
- проведення досліджень;
- інформування цільової аудиторії (тематичні Інтернет-сторінки, бюлетені, прес-конференції);
- адміністрування грантових програм.

Найвищим органом управління ICKM є Загальні Збори, які обирають і контролюють діяльність президента (віце-президента), Ради і Ревізійної комісії. Цей найвищий орган визначає основні напрямки діяльності ICKM. У перервах між Загальними Зборами основним органом є Рада, яка обирає Правління. Оперативне керівництво здійснює президент, що має право підписувати документи від імені ICKM. Ревізійна комісія контролює діяльність Правління, президента, Ради і підзвітна Загальним Зборам. У лютому 2006 року діяльність ICKM перевірялася Кіровоградським обласним управлінням юстиції і визнана як така, що відповідає нормам українського законодавства. В 2005 та 2008 роках в організації здійснювався зовнішній аудит (висновок позитивний, результати надавались Фондам Євразія та Баторія відповідно). Діяльність ICKM підтримується або підтримувалась: Фондом Євразія, ІСАР „Єднання”, Фундацією прав людини, Міжнародним фондом „Відродження”, Фондом ім. Стефана Баторія, Міністерством закордонних справ України, Комітетом виборців України, Фондом Східної Європи, UNITER, NATO, а також благодійними пожертвами громадян та бізнесу.

Із грудня 2013 року Інститут соціокультурного менеджменту є членом Європейської мережі організацій громад (European Community Organizing Network - www.econnet.eu).

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://www.lacenter.org.ua/>

ЗМІСТ

Вступ	
Про організаторів конкурсу	3
Переможці Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» 2015 року	7
Роботи переможців Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» 2015 року	10
Категорія 1. Представники місцевої державної адміністрації, інститутів громадянського суспільства	11
Категорія 2. Колективи земле- і водокористувачів	19
Категорія 3. Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, вищих, професійно-технічних навчальних та позашкільних закладів	26
Фотозвіти	42
Категорія 4. Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)	61
Реєстр всіх робіт Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» 2015 року	67
Додатки до каталогу робіт Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» 2015 року	84
Сценарій навчального заняття «Вода – надзвичайна»	85
Постанова КМУ про щорічний Всеукраїнський конкурс "До чистих джерел"	92
Порядок проведення Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» у 2015 році	93
Вимоги до оформлення роботи учасника щорічного Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел»	97
Примітки	99

Переможці Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» 2015 року

Категорія 1. Представники місцевої державної адміністрації, інститутів громадянського суспільства

№	Назва роботи	Місце	Автор	Адреса
1.	Створення об'єкту природно-заповідного фонду – гідрологічного заказника місцевого значення «Льківський став»	I (перше)	ГО «Асоціація захисників довкілля та пропаганди здорового способу життя «Явір»	вул. Леніна, 75, с. Ільківка, Вінницька область
2.	Збереження та оздоровлення гірських джерел	II (друге)	Болехівська міська рада	пл. І.Франка, 12, м. Болехів, Івано-Франківська область
3.	Створення екологічного громадського простору шляхом благоустрою водойм озера «Промінь» в межах екологічної мережі в м. Жидачеві	III (третє)	Жидачівська міська рада	вул. Шашкевича, 2, м. Жидачів, Львівська область

Категорія 2. Колективи земле- і водокористувачів

№	Назва роботи	Місце	Автор	Адреса
4.	Відновлення природного джерела в с. Воронів Луцького району Волинської області	I (перше)	Луцьке міжрайонне управління водного господарства	вул. Заводська, 3, м. Луцьк, Волинська область
5.	Вода – дар Божий	II (друге)	Дрогобицьке управління водного господарства	вул. Індустріальна, 5, м. Дрогобич, Львівська область
6.	Де вода – там і життя	III (третє)	Національний природний парк «Кармелюкове Поділля»	вул. Котовського, 15, смт. Чечельник, Вінницька область

Категорія 3. Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, вищих, професійно-технічних навчальних та позашкільних закладів

№	Назва роботи	Місце	Автор	Адреса
7.	Екологічний проект «Оцінка якості поверхневих вод малої р. Кустинка методом фітоіндикації»	I (перше)	Рівненський міський палац дітей та молоді, екологічний центр	вул. Князя Володимира, 10/202, м. Рівне
8.	Гідроекологічне дослідження водних екосистем Гадацького району	II (друге)	Вельбівська ЗОШ I-II ступенів Гадацької райдержадміністрації	м. Гадач, Полтавська область
9.	Джерело мрій	III (третє)	Екологічна група «Едельвейс» Полтавської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 18	вул. Горького, 56, м. Полтава
10.	Нехай джерела будуть чистими	III (третє)	Екобригада «Ековарта» КЗ ЛОР «Бродівський педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича»	вул. Коцюбинського, 4, м. Броди, Львівська область
11.	Дослідження екологічного стану річки Осоти у районі селища Вороніж Шосткинського району Сумської області	Відзнака	гурток «Юні друзі природи» районного Будинку дитячої та юнацької творчості	м. Шостка, Сумська область
12.	Очистимо струмки і будуть жить річки	Відзнака	Добронадівська ЗШ I-III ступенів та Долинська ЗШ №2 I-III ступенів ім. А.С.Макаренка	Олександрійський та Долинський райони Кіровоградської області
13.	Зробимо довкілля чистішим	Відзнака	Долинський районний будинок дитячої та юнацької творчості Долинської районної ради Івано-	вул. Обліски, 34, м. Долина, Івано-Франківська область

			Франківської області	
14.	Краплина до краплини – майбутнє людини	Відзнака	Васильківська міська Станція юних натуралістів, гурток «Юний хімік»	вул. Декабристів, 135, м. Васильків, Київська область

Категорія 4. Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)

№	Назва роботи	Місце	Автор	Адреса
14.	Нове джерело Криничуватої балки	I (перше)	Корж Ганна Григорівна, учениця 7-а класу, Петрівського НВК ЗОШ I-III ступенів	вул. Комінтерна, 1, смт. Петрове, Кіровоградська область
15.	Підземні діаманти криниць	II (друге)	Смірнова О.В., учениця 10 класу, Трапівська ЗОШ I-III ступенів	смт. Трапів, Татарбунарський район, Одеська область
16.	Практична природоохоронна робота та екологія	III (третє)	Пидюра Юлія Володимирівна	смт. Щорськ, Криничанський район, Дніпропетровська область

**Роботи переможців Всеукраїнського конкурсу
«До чистих джерел» 2015 року**

Категорія 1.

Представники місцевої державної адміністрації, інститутів громадянського суспільства

I місце

Назва роботи: «Створення об'єкту природно-заповідного фонду - гідрологічного заказника місцевого значення «Ільківський став»

Інформація про колективного учасника

Громадська організація «Асоціація захисників довкілля та пропаганди здорового способу життя «Явір» (ГО «Явір»), зареєстрована 21.12.2007 у Вінницькій районній державній адміністрації Вінницької області.

Осередок ГО «Явір» знаходиться за адресою: Вінницька область, Вінницький район, с. Ільківка, вул. Набережна, 75.

Метою діяльності ГО «Явір» є:

- підтримка громадських ініціатив, пов'язаних з охороною довкілля, пропагандою здорового способу життя, надання інформаційної, консультативної та іншої допомоги, проведення громадських заходів у галузі охорони довкілля;
- проведення просвітницької роботи серед широких верств населення за важливими суспільними темами, зокрема: захист законних прав громадян на природокористування та інші;
- сприяння збереженню і відтворенню природних ресурсів.

ГО «Явір» налічує 45 постійних членів. До масових заходів залучаємо близько 30 волонтерів.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

«Ільківський став» знаходиться на території Ільківської сільської ради Вінницького району Вінницької області в центрі с. Ільківка в 15 км від м. Вінниці.

Перша згадка про поселення «Ільківці» сягає XIV ст. і походить від Чумака Ілька, який, завдяки зламаному колесу свого воза, залишився жити в цій мальовничій місцині.

Водойма «Ільківський став» є одним з каскадних руслових ставків річки Рівець, його площа становить 21 гектар.

Ділянка має гідрологічну цінність, розташована в руслі річки Рівець. На берегах переважають вербові насадження з густим трав'яним покривом, де домінують угруповання осок. На території зростає велика кількість лікарських рослин, а також півнік болотний (ірис), занесений до Червоної книги України.

На північному березі водойми простягається соснова лісосмуга, висаджена у 1986 році. Південно-західна частина водойми заболочена, що стало місцем гніздивля багатьох птахів. Постійно проживає декілька пар лебедів. Зустрічаються дикі качки, чаплі, чайки, гніздиться сіра чапля. На південному березі проживають сім'ї видр. Вербнякові зарості складають декілька видів верб - попеляста, тритичинкова, ламка. Крім того, часто зустрічається чистець болотний, водяний перець, вербозілля звичайне, ранник тінювий, жовтець повзучий, слабник водяний, м'ята довголиста.

В цілому, територія знаходиться в гарному природному стані, завдяки тому, що з 2000 року не ведеться жодної господарської діяльності. Слід зазначити, що на берегах водойми функціонує велика кількість джерел (серед тих, які виявлені і обстежені - понад 30).

На південному березі водойми знаходиться унікальне історичне джерело «Понюкова криниця». Перші письмові згадки про нього датуються 1746 роком. Джерело «Понюкова криниця» – гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення. Це джерело підземних вод, що має лікувальне, естетичне, оздоровче та історико-культурне значення.

Ільківський став. Маленькі лебеді гріються на сонечку

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника

У ході виконання роботи учасниками були усунені такі екологічні проблеми: загроза забруднення води, розмиття захисних берегових смуг, знищення рідкісних птахів, звірів та рослин від інтенсивної господарської діяльності.

Інформація про виконану роботу

Мета: переконати, в першу чергу, місцеву владу, більшість місцевих жителів, що створення на їх території об'єкта ПЗФ повинно підкреслити статус території, як унікальної, комфортної, зеленої та екологічної зони.

Завдання:

- внести територію «Ільківський став» до категорії земель природно-заповідного фонду. Залучити місцеву громаду для подальшого дотримання екологічних вимог та заповідного режиму заповідника «Ільківський став», збереження його як природної цінності. Виконавши це завдання, можемо надалі розвивати територію заказника, зробити її доступною та зручною для громадськості.

Отриманий результат

Впорядковано територію навколо гідрологічного заказника «Ільківський став», який може слугувати відкритою студією для молодих художників, фотографів, які захоплюються неповторними краєвидами і ландшафтами Поділля.

Різноманітність птахів, що гніздяться на території «Ільківського ставу» дає можливість проведення наукових експедицій молодих орнітологів, відео- і фотоспостережень. Місця для проведення таких занять частково облаштовані.

Внесення території «Ільківський став» до категорії земель природно-заповідного фонду дає можливість для забезпечення його охорони, ефективного використання і відтворення; збереження зеленої зони захисних смуг, різноманітних видів флори і фауни даної території; збереження джерел, завдяки яким наповнюється став; підкреслює статус території Ільківської сільської ради, як унікальної, комфортної, зеленої та збалансованої зони; дає поштовх створенню системи благоустрою та озелененню території, розвитку агротуризму.

Висновки

Поширення існуючих та створення нових територій ПЗФ сприятиме досягненню головної стратегічної мети – збалансованого екологічного розвитку Вінниччини та припинення процесів деградації довкілля.

З 2013 р. площі заповідних територій нашої області не збільшилися ані на 1 кв. м. і становлять тільки 0,89 % від площі області.

Єдиний проект, що знаходиться на стадії завершення, – створення гідрологічного заказника місцевого значення «Ільківський став». Над цим проектом Асоціація «Явір» працює майже 3 роки.

Для того, щоб не допустити порушення природної рівноваги та деградації екосистеми, необхідно, щоб площа природно-заповідного фонду області становила не менше 5% від загальної площі області. В середньому по Україні ця цифра становить близько 2%. Вінниччина ж за відсотковим співвідношенню площі об'єктів ПЗФ до загальної площі області займає одне з останніх місць в Україні.

Маючи позитивний досвід в цій справі, прагнемо поширити інформацію серед жителів області, які отримають нові знання про заповідання цінних природних територій, виховання молоді в дусі шанування рідної природи, культури та історії рідного села.

Офіційна сторінка Асоціації «Явір» в інтернеті: www.javirua.org

II місце

Назва роботи: «Збереження та оздоровлення гірських джерел»

Інформація про колективного учасника

Робота була виконана за участю учнів Болехівської ЗОШ № 2 I-III ступенів Оксани Кулак, Марії-Єлизавети Чулупин, Василини Степаненко, Валентина Каллай, Дениса Петровського, Вероніки Шпиги, представників органу місцевого самоврядування - головного спеціаліста, еколога відділу житлово-комунального господарства, будівництва, транспорту, екології та благоустрою міськвиконкому Уляни Юзків, начальника відділу молоді та спорту Любові Фамелюк, директора міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Тетяни Житнікович, депутата Болехівської міської ради, майстра лісу Долинського агролісгоспу Миколи Кушини.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Безіменне гірське джерело в лісистій місцевості поблизу м. Болехів. За свідченням майстра лісу, джерело є дуже давнім, його знайдено у 2009 році, а облаштовано в 2015 році.

Очищення місця витоку джерела

Інформація про виконану роботу, яку подають на конкурс

Мета: зберегти та оздоровити гірське джерело.

Завдання:

- прибрати територію від побутового сміття, опалого листя та повалених вітрами дерев, очистити джерельце від плаваючого листя;
- відновити стежку до джерела;
- провести озеленення території;
- очистити місця витоку джерела;
- встановити інформаційні таблички із написами «Чисте джерело», «Дякуємо за чистоту», «Відповідальність починається з мене»;
- встановити лавочки для відпочинку відвідувачів;
- ознайомити дітей із значенням води в природі, виховувати бережливе ставлення до навколишнього природного середовища.

Отриманий результат:

- прибрано територію від побутового сміття, опалого листя та повалених вітрами дерев;
- очищено джерельце від плаваючого листя;
- відновлено стежку до джерела;
- проведено озеленення ;
- встановлено лавочку для відпочинку відвідувачів;
- встановлено інформаційні таблички;
- проінформовано населення про реалізацію заходу через міську газету «Ратуша».

Прибирання території від опалого листя та повалених вітрами гілок

Висновки

Приємно відзначити, що діяльність не залишилась поза увагою місцевих органів самоврядування та небайдужих учнів.

Спільними зусиллями учасниками заходу дружно і швидко впорядковано територію навколо джерельця, почищено дерев'яний каркас та розчищено місце витoku джерела, проведено озеленення – висаджено ялинки. Від чистоти самого джерела покращився смак води. Сподіваємось, що це місце стане улюбленим для всіх, хто побуває у цьому чарівному куточку, і кожен замислиться про особисту відповідальність перед природою за її збереження.

Позитивний досвід заходу додає оптимізму та надихає на продовження та активізацію діяльності. Заплановано постійно підтримувати нормальне функціонування та експлуатацію даного об'єкту, здійснювати пошук нових гірських джерел.

Нашу природу нам берегти, тому реалізація заходів щодо збереження та оздоровлення джерел, берегів річок, створення природно - заповідних територій набуває першочергового значення та допоможе зберегти красу нашого краю.

Від чистоти і повноти джерел залежить якість життя і здоров'я людей.

III місце

Назва роботи: «Створення екологічного громадського простору шляхом благоустрою водойм озера «Промінь» в межах екологічної мережі в м. Жидачеві»

Інформація про колективного учасника

Жидачівська міська рада – представницький орган місцевого самоврядування, який складається з депутатів і відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» наділений правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення. Територіальна громада – 11200 осіб населення.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Озеро «Промінь» розташоване в буферній зоні екологічної мережі міста Жидачева у межах заплави річки Стрий за три кілометри від впадання її в річку Дністер. Озеро створене на початку 70-х років на місці двох типових заболочених стариць р.Стрий, які займають 16 га, на околиці міста. Влітку озеро приваблює людей своїми пейзажами, а взимку – катком. На меншому озері в теплу пору року водиться численна колонія видів диких качок, а вже декілька років поспіль на ньому зимувала велика кількість лебедів. Зі східної частини озеро омиває Замкову гору, на якій знаходяться залишки давньоруського городища і замку XII-XIV ст. У 1366-1370 роках тут був збудований замок із дерев'яним частоколом, який проіснував майже 500 років і використовувався як оборонна споруда. Захоплювався замок повсталими міщанами (1648 року), опришками (1719 року), з 1765 року слугував як архів. Починаючи з XVIII ст. замок поступово занепадає і з часом починає руйнуватися. До нашого часу він не зберігся. На південній частині колишнього укріплення, на першому з трьох горбів Замкової гори (з боку ліцею), у 2002 р. був встановлений меморіал «Борцям за волю України». Водночас він є і пам'ятником жертвам тоталітаризму. Тут поховані понад 40 мешканців міста і району, знищених радянською владою в другій половині сорокових років. Їхні тіла знайдені в ямах на вершині та схилах Замкової гори. Перепоховання відбулось 2 серпня 1992 року. Ще одне меморіальне місце знаходиться з другої сторони озера. Це старовинний єврейський цвинтар – єдина єврейська пам'ятка Жидачева. Найдавніші надгробки датувались другою половиною XVII ст. Під час Другої світової війни більшість євреїв міста було розстріляно в рові на південній частині цвинтаря, а сам кіркулт був понівечений. На цьому цвинтарі спочивають відомі рабини та цадики з родини Айхенштайн. Рабин Гірш Айхенштайн заснував у 1800 р. в місті ешиву – духовну школу для навчання рабинів, написав важливі праці богословського та медичного характеру. Від нього почався родовід однієї з найчисленніших хасидських династій – так званої Жидачівської хасидської династії. Сюди часто приїжджають євреї з Європи та Америки, щоб помолитись на цвинтарі. На початку дев'яностих років коштом нащадків родини Айхенштайн та цадиків з Комарно були відновлені два огелі (каплички).

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника

Жидачівською міською радою в 2015 році здійснена значна кількість робіт з благоустрою водойм міста (буферних зон місцевої екологічної мережі), підвищено рівень екологічної обізнаності громадян щодо охорони водних ресурсів. Проведено комплекс робіт, спрямованих на покращення водно- рекреаційного ресурсу Жидачева, покращення умов для проведення культурно-оздоровчого відпочинку мешканців та гостей міста по маршруту еколога - краєзнавчої стежки навколо озера «Промінь» в напрямку ландшафтного заказника «Базилівка».

Інформація про виконану роботу

Мета: здійснити конкретні заходи з покращення якості життя громади м.Жидачева, спрямовані на поліпшення екологічної ситуації в регіоні шляхом створення екологічної мережі, що включатиме збільшення зелених зон, облаштування міських водойм.

Завдання:

- реалізувати заходи щодо благоустрою міських водойм, що сприятиме покращенню екологічного стану і поліпшенню якості життя мешканців м.Жидачева.

Отриманий результат:

- реалізація заходів сприяла покращенню стану навколишнього природного середовища, очищенню території водоохоронної зони озера «Промінь» та покращенню якості води водойми, забезпеченню і відтворенню ландшафтного різноманіття на території Жидачівської міської ради;
- прибрано сміття та здійснено посадки зелених насаджень (понад 200 дерев) в межах екологічної мережі м.Жидачева (водоохоронних зон) озера Промінь в заплаві р.Стрий за участю місцевої влади та територіальної громади м. Жидачева;
- згідно з розробленим проектом проведено благоустрій прилеглих територій до озера, покращено технічний стан дамб між озером та міським біовідстійником дощового водовідведення, влаштовано два підходи (сходи) до водного плеса озера «Промінь» за кошти, отримані Жидачівською міською радою як переможця в 2015 році щорічного обласного конкурсу «Екологічно чистий населений пункт»;
- згідно з розробленим проектом облаштовано два оглядові майданчики: перший - на схилі озера, з якого починається по дамбі навколо озера маршрут еколога – краєзнавчої стежки в напрямку до ландшафтного заказника «Базиївка», другий оглядовий майданчик - з видом на озеро біля Меморіалу жертв більшовицьких репресій на Замковій горі;
- реалізація заходів щодо екологічної просвіти населення (виготовлено стенд маршруту еколога – краєзнавчої стежки, а сам опис маршруту розміщено на сайті міської ради). Відкриття еколога–краєзнавчого маршруту відбулося під час проведення свята Івана Купала 7 липня 2015 року.

Свято Купали на озері Промінь

Висновки

Створено новий екологічний громадський простір шляхом благоустрою водойм озера «Промінь» в межах екологічної мережі в м. Жидачеві в заплаві річки Стрий.

Проведення заходів та робіт з благоустрою водойм м. Жидачева - це практичні дії щодо покращення стану охорони навколишнього середовища в районному центрі Галичини, у м.Жидачеві, спрямовані на попередження забруднення територій водоохоронних зон водного об'єкта в заплаві р. Стрий, створення нових зелених зон (екологічних громадських просторів) в басейні річок Стрий та Дністра, збереження біорізноманіття регіону та особливо охорону пташиного світу (дикі качки, лебеді, інші

птахи). Окремо варто відзначити цікавий факт зимування на озері фактично в центральній частині міста понад 150 лебедів, яким мешканцями міста надалась вкрай потрібна допомога у зимовій підгодівлі та ліквідації криги. Цікавим є те, що 11 пар залишилось для гніздування. Тобто місто Жидачів з чистими озерами, наявності поряд двох річок (Стрий, Дністер) стало комфортним для проживання цих красивих птахів.

Проведення благоустрою озера «Промінь» стало завершальним етапом у створенні еколого – краєзнавчої стежки в м.Жидачеві.

Опис маршруту еколого – краєзнавчої (краєзнавчо–історичної) стежки на сайті Жидачівської міської ради: <http://zhydachiv-meriya.lviv.ua/zhudachiv-misto-vusoko-yakosti-zhuttya/landshaftnuy-zakaznuk-bazu-vka-mistsevogo-znachennya/opus-marshryty-ekologo-kra-znavcho-kra-znavcho-istorucho-stezhku-v-m-zhudachevi>

Адреса офіційної сторінки в інтернеті: <http://zhydachiv-meriya.lviv.ua/>

Категорія 2.

Колективи землі - і водокористувачів

І місце

Назва роботи: «Відновлення природного джерела в с. Воротнів Луцького району Волинської області»

Інформація про колективного учасника: Луцьке міжрайонне управління водного господарства.

У 2005 році на базі Луцького управління осушувальних систем було створене міжрайонне управління водного господарства, до функціональних обов'язків якого включені повноваження щодо вирішення питань раціонального використання і охорони водних ресурсів на території Володимир-Волинського, Горохівського, Іваничівського, Ківерцівського, Локачинського, Луцького та Рожищенського районів області.

На цей час на технічному обслуговуванні управління знаходяться осушувальні системи на загальній площі 99,1 тис. Га, на яких 1012,1 км відкритих каналів, 504 од. гідротехнічних споруд, 81,8 км доріг знаходяться на балансі і експлуатуються управлінням.

У зоні діяльності управління протікає 49 річок загальною довжиною 1209 км, знаходиться 259 ставків загальною площею 2454,0 га, 19 озер площею 189,0 га, 2 водосховища площею 152,0 га.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Село Воротнів розташоване на південному сході Луцького району Волинської області. Територія села знаходиться на межі Поліської низовини і Волинської височини. Джерело знаходиться на сільському лузі, де протікає річка Зеленка. Як розповідають місцеві жителі, раніше джерел у селі було багато, а тепер їх залишились одиниці. Вони з часом замулились і заховані у заростях чагарникової та трав'яної рослинності.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника

Відновлення і збереження водних запасів регіону. Охорона і відродження водних ресурсів, поліпшення екологічного стану джерел.

Інформація про виконану роботу

Мета: виявлення та впорядкування поверхневого глибинного джерела поблизу с. Воротнів.

Завдання:

- обстеження території поблизу річки Зеленка на наявність глибинних джерел;
- розчищення джерела від мулу та залишків природних відходів;
- облагородження території навколо очищеного джерела.

Отриманий результат: відновлено та облагороджено природне джерело. З Луцького МУВГ був направлений екскаватор, завдяки якому за короткий час на лужковій з'явилася водойма розміром 6x12 метрів з об'ємом води 80,0 м³. Оригінальним оформленням самої криниці зайнявся настоятель місцевого храму отець Михаїл. І так, за короткий термін саму водойму було обложено плитами, виложено каменем, виготовлено сходи з поручнями, влаштовано покриття з бруківки, встановлено лавки і всю територію огорожено парканом. Також заплановано провести озеленення всієї території біля джерела. Естетичне оформлення проведено на високому рівні. Біля джерела встановлено інформаційний знак з результатами гідрохімічних аналізів. До доброї справи з облаштування джерела активно долучилася місцева громада.

Так виглядало джерело до відновлення

Інформація про відновлене джерело та його освячення була висвітлена в засобах масової інформації: Луцькій районній газеті «Слава праці», Всеукраїнській газеті «Голос України», у Волинських новинах, телебаченні та радіо.

Облаштоване джерело

Висновки

Забуте джерело ледве жевріло, а сьогодні воно відновлене та забувало новою життєдайною силою. Воно стало справжньою окрасою села. До джерела приходять не тільки місцеві жителі, а й приїжджають городяни і набирають воду, яка довгий час зберігає свої властивості і не пеується.

Управління займається відновленням та оформленням природних джерел на території семи районів області.

Офіційна інформація в інтернеті: http://www.vodres.gov.ua/s_lutske-muvg.html

II місце

Назва роботи: «Вода – дар Божий»

Інформація про колективного учасника

Дрогобицьке управління водного господарства є структурним підрозділом Львівського обласного управління водних ресурсів. Дрогобицьке УВГ здійснює свою діяльність на території трьох адміністративних районів Львівської області - Дрогобицькому, Стрийському та Сколівському. Основними завданнями управління є підтримання в технічно-справному стані міжгосподарської осушної мережі, захист населених пунктів від шкідливої дії вод, раціональне використання, охорона та відтворення водних ресурсів.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Річка Радичівка протікає біля рідного села Івана Франка Нагуєвичі Дрогобицького району, де великий геній написав такі безсмертні твори, як «Каменярі», «Захар Беркут», «Назар Стодоля», «Прометей» та багато інших. Багато років не проводилась очистка русла річки від намулу, побутових відходів та різного хабуззя, яке під час повені утворювало затори перед містками, побудованими жителями через русло річки для заїзду до своїх домівок, та й просто в руслі річки, стримуючи потік води та піднімаючи його. Також русло та береги заросли деревами та кущами, що створює неестетичний вигляд та антисанітарні умови в руслі річки.

Багато джерел знаходяться в замуленому стані, що може призвести до їх фактичного зникнення.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника

Розчистка р. Радичівка, проведена Дрогобицьким УВГ, покращила екологічний стан та естетичний вигляд річка дитинства І.Франка, усунула ймовірність підтоплення житлових будівель та присадибних ділянок мешканців с. Нагуєвичі. Крім того, управлінням було здійснено біологічне кріплення берегів річки (посів трав) та збудовано через річку дерев'яний пішохідний місток в етностилі, який з'єднає музей-садибу І.Франка з галявиною, на якій проходить щорічний фестиваль «Франко Фест».

Розчистка та покращення екологічного стану природних джерел в селах Грушів, Нагуєвичі та Підбуж Дрогобицького району, в селах Урич, Верхнє Синьовидне Сколівського району та в с.Шипільське Стрийського району, які мають давню історію і широко відомі в нашому регіоні.

Інформація про виконану роботу

Мета: показати важливість діяльності управління у сфері раціонального використання, охорони та відтворення водних ресурсів, захисту населених пунктів від шкідливої дії вод, екологічного оздоровлення водних об'єктів.

Завдання: підтримка та активізація природоохоронної діяльності, спрямованої на досягнення практичних результатів, залучення широкої громадськості до справи збереження малих річок і джерел.

Отриманий результат: покращено екологічний та гідрологічний стан р.Радичівка біля с. Нагуєвичі Дрогобицького району, за що Дрогобицьке УВГ отримало лист-подяку від громади с. Нагуєвичі, а також схвальну оцінку щодо проведення робіт отримано від Державної екологічної інспекції у Львівській області.

Із залученням громад різних сіл Дрогобицького, Стрийського та Сколівського районів в 2015 році розчищено та впорядковано 20 джерел. Результати роботи розміщені на веб-сторінці Дрогобицького УВГ, що дає можливість ознайомитись з нею широким верствам населення.

Впорядковане природне джерело в смт. Підбуж Дрогобицького району Львівської області

Висновки

Здійснення природоохоронних заходів є основною метою діяльності Дрогобицького управління водного господарства, і широке висвітлення нашої роботи сприятиме підвищенню екологічної свідомості населення нашого регіону та, як ми сподіваємось, залучатиме людей, особливо молодь, до справи збереження довкілля загалом та водних ресурсів зокрема. Такі конкурси, як Всеукраїнський конкурс «До чистих джерел» є необхідними складовими боротьби за чисте довкілля нашої держави.

Адреса офіційної сторінки в інтернеті: <http://duvg.drohobych.net/>

III місце

Назва роботи: « Де вода - там і життя»

Інформація про учасника

Національний природний парк «Кармелюкове Поділля» (Вінницька область) створено відповідно до Указу Президента України № 1057/2009 з метою збереження, відтворення та раціонального використання унікальних природних та історико-культурних комплексів Південного Поділля, що мають важливе природоохоронне, наукове, історико-культурне, естетичне, рекреаційне та оздоровче значення, відповідно до статті 53 Закону України «Про природно-заповідний фонд України».

Національний природний парк «Кармелюкове Поділля» займає територію Чечельницького та Тростянецького районів площею 20203,4 гектара земель державної власності.

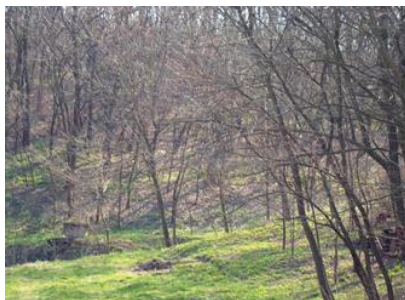
Завдання:

- збереження та відтворення цінних природних та історико-культурних комплексів та природних об'єктів на його території;
- створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах;
- організація та здійснення науково-дослідних робіт;
- підтримання та забезпечення екологічної природної рівноваги в регіоні;
- відродження місцевих традицій природокористування, осередків місцевих народних промислів та інших видів народної творчості;
- проведення екологічної, освітньо-виховної роботи.

Червоногребельське природоохоронне науково-дослідне відділення – структурний підрозділ Парку, розміщений на території Тартацької та Червоногребельської сільської Ради Чечельницького району, загальна площа 3882 га.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Об'єкт проведення роботи – джерело, яке знаходиться на території Червоно-Гребельського природоохоронного науково-дослідного відділення, в урочищі «Анютино» (територія Тартацької сільської ради), розташоване на узліссі, біля села Анютино, на відстані 1 км від автомобільної дороги, яка з'єднує Вінницьку та Одеську області. Його дебіт 0,05 л/с. Тут утворилось імпровізоване місце для відпочинку, внаслідок чого почалось руйнування берегів струмка, знищення трав'яного покриву автотранспортом та неконтрольованим розведенням багаття, має місце засмічення території. Відбулося замулення самого джерела.

Під'їзд до джерела.

Виявлене занедбане джерело.

Екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника

Розчищення витoku джерела, підвищення самоочищення і збільшення

сили потоку води, укріплення берегів, збирання сміття та його утилізація, запобігання виникненню пожеж, регулювання рекреаційного навантаження, збереження екосистеми.

Інформація про виконану роботу

Актуальність роботи: збереження унікального природного водного об'єкта, який став осередком стихійного місця відпочинку, що спричинило надмірне нерегульоване рекреаційне навантаження: обвалення берегів, замулення джерела, створення сміттєзвалища та необлаштованих кострищ.

Мета: розчищення та впорядкування глибинного джерела, облаштування рекреаційного пункту.

Завдання:

- обстеження території урочища «Анютино»;
- визначення параметрів джерела та його стану;
- розробка заходів щодо покращення функціонування джерела;
- створення проекту рекреаційного пункту;
- проведення робіт з відновлення повноцінної дії джерела;
- реалізація проекту рекреаційного пункту в натурі;
- проведення масових природоохоронних заходів з метою підвищення еколого-освітнього рівня населення;
- забезпечення організованого відпочинку з мінімальним рекреаційним навантаженням на навколишнє середовище.

Отриманий результат:

1. Облаштування джерела:

- впорядковано криничне кільце діаметром 80 см, висотою 1м (поштукатурено та пофарбовано, обгороджено);
- встановлено бетонну кришку;
- прочищено витік джерела (вибрано піску та намулу 0,5м³);
- зроблено вивід потоку води через трубу діаметром 0,15м, довжиною 4м;
- вимурувано басейн для забору джерельної води діаметром 0,5м, глибиною – 0,6м;
- вимурувано підпірну стінку витоку джерела з каменю піщаника площею 2,3м²;
- декоровано каменем піщаника схили витоку джерела площею 4м²;
- поглиблено русло джерела на відстані 12 м;
- зварено та встановлено металевий хрест;
- умуровано в підпірну стінку ікону Миколи Чудотворця на мармуровій дошці.

2. Облаштування рекреаційного пункту:

- зведено дерев'яну альтанку, вкриту шифером, зі столом та лавками на 20 посадочних місць;
- поставлено дерев'яний стіл для приготування та нарізання страв;
- встановлено дві дерев'яні лавки для відпочинку;
- зроблено пісочницю для дітей;
- вимурувано мангал.

3. Забезпечення дотримання природоохоронного законодавства:

- встановлено інформаційні природоохоронні аншлаги (5 одиниць);
- облаштовано місце для розведення вогню (муроване кострище діаметром 0,85 м);
- відведено місце для збирання сміття (викопано яму розміром 1,5м x 1,5м x 1,0м, обгороджено дерев'яними брусками);
- облаштовано 7 місць для паркування автомобілів;
- сплановано під'їзд до об'єкта 0,3 км (грейдерування ґрунтової дороги);
- розмічено та всипано піском пішохідні доріжки 0,05 км;
- передбачено перекриття в'їзду на територію об'єкта (встановлено 1 шлагбаум та 4 обмежувальні стовпчики, вирито рів довжиною 10м);

4. Проведення еколого-освітнього природоохоронного заходу:

- освячення джерела;

- відкриття рекреаційного пункту;
- еколого-просвітницька робота з населенням (виступи, роз'яснювальні бесіди);
- поширення еколого-просвітницької літератури (брошури, листівки, газети).

Висновки

Внаслідок проведеної роботи було досягнуто такий екологічний та природоохоронний ефект:

- досягнуто збільшення витоку води до 0,3 л/с, припинено ерозійні процеси – зсув ґрунту та замулення русла;
- забезпечено стаціонарні умови відпочинку населення;
- врегульовано рекреаційне навантаження на об'єкт;
- підвищено рівень екологічної обізнаності населення;
- об'єднано зусилля територіальних громад, землекористувачів, приватних підприємців, інших заінтересованих сторін у подальшій співпраці з охорони та збереження водних об'єктів;
- надано приклад організації відпочинку населення в природних умовах;
- здійснено інформування населення про діяльність природоохоронної установи

Позитивний досвід цього заходу додає оптимізму та надихає на продовження та активізацію діяльності національного природного парку «Кармелюкове Поділля».

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://karmelukove.com/>

Категорія 3.

Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, вищих, професійно-технічних навчальних та позашкільних закладів I місце

Назва роботи: «Вивчення екологічного стану річки Тартачка від витoku до її гирла»

Інформація про колективного учасника

Робота виконана вихованцями гуртка «Юні екологи» будинку дітей та молоді Дубенської міської ради Рівненської області.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Тартачка (інша назва – Тартацька) – річка в Україні, права притока Ікви (басейн Прип'яті). Довжина 42 км. Площа водозбірного басейну 386 км². Похил 2,5 м/км. Долина завширшки 3-4 км. Заплава двостороння, заболочена, завширшки 1,1 км, меліорована. Річище звивисте, завширшки 7-10м. Використовується як магістральний канал меліоративної системи. У басейні річки добувають торф.

Бере початок від злиття річок Замишівки з Іловицею. Тече Кременецько-Дубенською рівниною з південного сходу на північний захід, у межах Дубенського району Рівненської області.

Дослідження проводились від витoku річки Іловиця. Ця маленька річка бере свій початок із струмків і річок у Кременецьких горах. Саме там ми знайшли на схилі гори Уніас струмок, який місцеві жителі називають підземною річкою.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника.

Мета: набути навичок практичної природоохоронної роботи зі збереження водних ресурсів.

Завдання:

-сформувані уявлення учнів про цінність та значення води у житті людини про шляхи її забруднення та способи охорони від забруднень, про участь школярів в охороні та збереженні води;

- удосконалювати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у природі на основі власних спостережень;

- розвивати вміння проводити досліди, спостереження, обробляти отримані результати;

- навчати зберігати чистоту великих та маленьких річок, озер Рівненщини;

- залучати громадськість до практичної природоохоронної діяльності;

- продовжувати вивчати екологічний стан річок та озер Рівненщини та розробляти і впроваджувати дії по їх оздоровленню.

Отриманий результат: учні на основі власних спостережень та проведеної практичної роботи усвідомили значення води у житті людини та її дивовижні властивості, вивчали шляхи забруднення водоймищ та способи їх охорони. Також продовжувалась робота над дослідженням проблем, які виникають у водних об'єктах Рівненщини і разом з органами місцевого самоврядування члени осередку працювали над їх усуненням.

Висновки:

Декілька разів на рік учні та представники місцевого самоврядування прибирали сміття на березі річки Тартачки, насаджували дерева, до роботи залучали місцевих жителів, які

із задоволенням відгукувалися на прохання допомоги в прибиранні сміття та висаджуванні дерев.

II місце

Назва роботи: «Гідроекологічне дослідження водних екосистем Гадяцького району»

Інформація про колективного учасника: Еколого-природничий гурток «Зелені Робінзони» при Вельбівській ЗОШ I-II ступенів Гадяцької районної ради Полтавської області.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Гадяцький район знаходиться у межах Полтавської рівнини Дніпровсько-Донецької впадини. Площа району – 1,6 тис. км², 5,5% від території області. Територія району – 159,5 тис. га. Найбільш репрезентованою екосистемою в структурі ПЗФ Гадяцького району є ліси – 88,5%, значно меншу площу займають луки (4,8%) та болота (4,5%), і зовсім незначний відсоток мають водний фонд (1,2%) та степи. Водні ресурси Гадяцького району становлять 576 га від загальної площі. Площа водного дзеркала становить 1632 га. На території Гадяцького району протікає шість річок, однією із найбільших є р. Псьол (79 км). Крім того, в районі розміщені 24 озера та 119 ставків. Довжина річок та струмків району становить 250,1 км.

Псьол – це наймальовничіша річка Полтавщини та Гадяччини зокрема. Живлення річки переважно снігове. Замерзає на початку грудня. Скресає до кінця березня. Правими притоками р. Псьол є р. Грунь та р. Хорол. Варто зазначити, що Псьол – це найбільш повноводна і швидкоплинна річка Полтавської області. Тому дослідження екологічного стану річки Псьол, в околицях м. Гадяч, з'ясування її сучасного стану, причин і джерел негативного впливу є актуальним завданням, яке допоможе у пошуку шляхів збереження та відновлення річки.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника

Вихованці еколого-природничого гуртка «Зелені Робінзони» ніколи не залишаються байдужими до проблем мальовничої р. Псьол, а саме: намагаються самотужки прибирати сміття, очищують прибережну та пляжну територію водойм Гадяччини. У квітні 2015 року юннати виставили біля водойм таблички з написами «Прання з миючими засобами, миття транспорту та тари, водопій тварин та птиці ЗАБОРОНЕНІ!». Звертаються за допомогою до місцевої влади (до виконкому Сарської сільської ради щодо перенесення сміттєзвалища за межі санітарної зони водойми), а також закликають мешканців приєднатися до вирішення смітничкової проблеми (виступ екологічної агітбригади «Екологічна Варта»).

З метою привернення уваги до екологічних проблем р. Псьол учнями еколого-природничого гуртка «Зелені Робінзони» при Вельбівській ЗОШ I-II ступенів під керівництвом вчителя біології Кравченко Л.В. здійснюється ряд еколого-просвітницьких та природоохоронних заходів, а саме: «Нас багато – річка одна!», «Річці чистий берег!», основною метою яких є впорядкування берегової лінії річки, очищення берегів від сміття, проведення просвітницької роботи серед відпочиваючих та місцевого населення щодо підвищення рівня екологічної культури.

У червні-серпні 2015 року вихованці гуртка провели експедиції з метою комплексного дослідження екологічного стану р.Псьол в околицях м. Гадяча. Визначення оціночних показників р. Псьол в околицях м. Гадяч проводили на восьми ділянках. У ході дослідження були використані такі методи, як камеральні дослідження (вивчення архівних,

літературних джерел), польові (вивчення водойми на місцевості, спостереження), статистичні та картографічні методи.

Інформація про виконану роботу

Мета: вивчення та систематизація інформації щодо стану водних артерій, які складають річкову систему Гадяцького району, аналіз тенденцій екологічних змін річок і прибережних зон, виявлення причин їх забруднення, з'ясування рівня життєздатності річкової системи.

Завдання:

- з'ясувати сучасний стан водних екосистем Гадяччини;
- скласти гідрологічну характеристику річки на основі власних спостережень та даних відповідних служб;
- проаналізувати якість води та оцінити екологічний стан річки Псьол в околицях м. Гадяч;
- виявити місця локалізації несанкціонованих сміттєзвалищ по берегам річки в межах населеного пункту;
- проаналізувати провести комплексний аналіз сучасного стану річки Псьол, привернути увагу до необхідності збереження малих річок України;
- з'ясувати основні фактори антропогенного впливу на водні екосистеми Гадяцького району;
- провести експедиції за встановленими маршрутами з метою виявлення видів-індикаторів;
- оцінити стан якості водних екосистем Гадяцького району за результатами біотестування;
- дослідити процес зміни екологічного стану річки Псьол, в околицях м. Гадяч, встановити причини таких змін та накреслити способи захисту річки;
- розробити рекомендації та пропозиції щодо покращення екологічного стану водних екосистем Гадяцького району;
- випустити буклет – пам'ятку жителям міста та району.

Отриманий результат:

- встановлено, що сучасний стан р. Псьол можна оцінити, як «ще добрий», але в ній активно розвиваються деградаційні процеси;
- підтверджено, що у пробах води має місце перевищення ГДС на вміст важких металів - Co, Si, Cd, Cr, Zn, Pb, Mn, Ni, зменшення вмісту деяких важких металів можна пояснити їх випаданням в донні опади і біоаккумуляцією;
- доведено, що річковий потік має малу швидкість, не забезпечує поглинання та очищення русла, що завдає шкоди водним організмам (у перифітоні різко зменшилася кількість та біомаса молюска *Dreissena*);
- встановлено, що якість води водойм Гадяччини за видовим складом фітопланктону належить до β -мезосапробної зони забруднення;
- доведено, що найвищий рівень гідрохімічного та бактеріологічного забруднення річки Псьол на території Гадяцького району відмічається влітку, коли води річки отримують найбільше сонячного тепла, що сприяє великому випаровуванню води;
- фітоіндикаційне дослідження дозволило виявити вісімнадцять видів вищих рослин у озерах по р. Псьол, наявність яких свідчить про забруднення води органічними речовинами та важкими металами, а також процеси ацидофікації й евтрофізації;
- з'ясовано, що основну загрозу для водних екосистем Гадяччини становлять нафтопродукти та феноли. Доведено, що у пробах води району підвищений вміст сухого залишку, заліза, фенолів, нафтопродуктів;
- з'ясовано, що значне забруднення водойм Гадяччини біогенними елементами спостерігається внаслідок недосконалої технологічних процесів у сільськогосподарському виробництві та промисловості;
- розроблено рекомендації та пропозиції щодо покращення екологічного стану водних екосистем Гадяцького району та способи захисту річки.

Очищення річки Псьол від сміття та мулу

Висновки

У результаті проведених досліджень юннати з'ясували, що основну загрозу для водних екосистем Гадяччини становлять нафтопродукти та феноли. Проаналізувавши тенденції екологічних змін річок і прибережних зон Гадяцького району, виявили причини їх забруднення, з'ясували рівень життєздатності річкової системи.

Встановили, що самоочисна здатність річки на окремих ділянках знижена внаслідок деградації рослинних угруповань заплави та відсутності суцільної прибережної захисної смуги. Стан річки оцінили шляхом тестування як «ще добрий», але в ній активно розвиваються деградаційні процеси. Юннати з'ясували, що р. Псьол на сьогодні найбільш страждає від побутових стоків – 98,5%, що містять залишки органічних речовин – харчових відходів та фосфатовмісних миючих засобів, для розкладу яких необхідна велика кількість кисню, що й призводить до цвітіння води. Решту стічних вод скидають промислові підприємства – 1,5%. У пробах води Гадяцького району підвищений вміст сухого залишку, заліза, фенолів, нафтопродуктів. Якість води водойм Гадяччини за видовим складом фітопланктону належить до β-мезосапробної зони забруднення.

Хімічний склад води річки Псьол
(станом на 29 березня 2015 року) (мг/л)

Показники	Точки відбору проб							ГДК
	№ 1	№ 2	№ 3	№ 4	№ 5	№ 6	№ 7	
pH	8,79	8,57	8,36	7,98	7,61	7,52	7,43	-
NH ₄ ⁺	1,112	0,784	0,692	1,725	1,428	1,123	0,684	2,6
Cl ⁻	6,7	7,6	7,1	7,4	8,1	7,8	6,9	350
F ⁻	4,77	4,23	4,31	4,42	3,04	3,56	3,79	1,2
NO ₃ ⁻	4,87	5,89	5,33	4,36	4,87	5,12	5,5	45

NO ₂ ⁻	0,021	0,076	0,085	0,073	0,062	0,048	0,041	3,3
Cu	0,02	0,018	0,015	0,016	0,012	0,014	0,012	0,01
Pb	0,169	0,112	0,010	0,092	0,119	0,064	0,042	0,03
Co	<1*10	<1*10 ⁻³	<1*10 ⁻³	<1*10 ⁻³	<1*10 ⁻³	<1*10 ⁻³	<1*10 ⁻³	0,1
O ₂	12,6	7,8	6,6	6,3	5,9	5,7	4,1	-
Ni	0,243	0,238	0,232	0,185	0,167	0,099	0,096	0,1
Cd	<1*10	<1*10 ⁻⁴	<1*10 ⁻⁴	<1*10 ⁻⁴	<1*10 ⁻⁴	<1*10 ⁻⁴	<1*10 ⁻⁴	0,00
Fe	0,63	0,47	0,45	0,44	0,42	0,37	0,35	0,3
Mn	0,014	0,011	0,015	0,013	0,016	0,016	0,015	0,1
SO ₄ ²⁻	19	21	28	32	24	21	17	500
PO ₄ ³⁻	3,2	2,6	2,9	3,7	3,9	3,3	3,0	3,5

Для поліпшення ситуації з водними ресурсами слід встановити більш потужні водоочисники; проводити роботи щодо очищення річки від берегової рослинності та замулювання; ввести обмеження для промислових підприємств у водозаборі та скиданні стічних вод у річку; впроваджувати в промисловий процес нові сучасні технології без використання води. Рекомендовано застосувати термінові заходи до призупинення руйнівних для річки і її екосистеми процесів, до оздоровлення водойми.

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://lvkravchenko.iimdo.com/>

III місце

Назва роботи: « Джерело «Мрій»

Інформація про колективного учасника: екологічна група «Едельвейс» Полтавської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 18

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Джерело «Мрій» розташоване в м.Полтава, рекреаційна зона мікрорайонів Юрівка-Огнівка-Сади.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника

На сьогоднішній день проблема питної води є найболючішою і становить науковий інтерес. Виявлене джерело стало для учнів об'єктом наукових досліджень.

У травні 2014 року екологічною групою «Едельвейс» Полтавської ЗШ № 18 було знайдено джерело, яке розташоване у місці відпочинку мешканців мікрорайонів Юрівка, Огнівка, Сади. У 2015 році продовжується впорядкування та дослідження джерела.

Практична цінність роботи полягає в тому, що знайдене джерело стало дійсним постачальником питної води для людей у місцевості, де немає доступу до міського водопостачання.

Забір води для досліджень

Інформація про виконану роботу

Мета: розчищення, облаштування джерела та аналіз якості питної води з нього, узагальнення накопичених історичних, наукових, екологічних та практичних матеріалів, отриманих у ході вивчення джерела «Мрій».

Завдання:

- визначення точного місцезнаходження вказаного об'єкта;
- розчищення та облаштування джерела «Мрій»;
- встановлення зрубу, таблички, лавки;
- органолептичний аналіз якості питної води з джерела;
- дослідження якості питної води санітарно-епідемічною станцією;
- узагальнення накопичених історичних, наукових, екологічних та практичних матеріалів, отриманих у ході вивчення;
- охорона і поліпшення стану джерела;
- агітаційна робота.

Отриманий результат:

- встановлено точне місцезнаходження джерела;
- джерело впорядковано, розчищено, встановлено зруб, табличку, лавку;
- було взято та проведено органолептичні проби води для майбутніх лабораторних досліджень з джерела «Мрій»;
- учнями школи виготовлено агітки, які потім роздали мешканцям міста;
- перемога членів екогрупи «Едельвейс» ЗШ №18 в екологічних акціях та конкурсах («Всеукраїнський водний приз», «Малі річки Полтавщини», МАН, олімпіади тощо);
- перемога екологічного загону в міському конкурсі «Волонтер року» та у міському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт МАН.

Висновки

Екогрупу «Едельвейс» Полтавської ЗШ № 18 виявлено джерело «Мрій» та визначене місцезнаходження у рекреаційній зоні мікрорайонів Юрівка-Огнівка-Сади м. Полтави. Розчищено, облаштовано, впорядковано, встановлено зруб, табличку, лавку. Проведена агітаційна робота з мешканцями міста про важливість збереження та охорону джерел як частини водних ресурсів Полтавщини та всієї України.

У ряді проведених досліджень, доведено, що джерело «Мрій» є важливою знахідкою для місцевої громади, а вода з джерела корисна та придатна до споживання.

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://school.ipmedia.org.ua/>

III місце

Назва роботи: «Нехай джерела будуть чистими!»

Інформація про колективного учасника

Робота виконана студентами екологічної бригади «Ековарта» КЗ ЛОР «Бродівський педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича».

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Територія Бродівського району розташована на північному сході Львівської області. Броди – районний центр Львівської області, літочислення якого ведеться з 1084 року. За історичними даними, офіційна дата заснування міста співпадає з часом зустрічі князів Мономаха і Володимира Волинського, саме у 1084 році. Ця зустріч відбулася на території, де зараз є витік річки Бовдурки, а саме, озеро Бугаї. Його назва, найбільш ймовірно, походить від назви птаха – бугай, який водився на цій місцевості у великій

кількості. Саме тут, як свідчать історичні джерела, розмістилися перші поселення засновників міста Броди. Довгі роки озеро було основною відпочинковою зоною бродівчан.

Інформація про екологічні проблеми, які були вирішені під час діяльності учасника

Студентська «Ековарта» Бродівського педагогічного коледжу імені Маркіяна Шашкевича з 2014 року розпочала роботу з впорядкування прибережної смуги озера, очищення її від сміття. Своїми діями студенти намагалися звернути увагу усієї бродівської громадськості на незадовільний стан історичної водойми району.

Саме тому, з 2014 року, члени «Ековарти» займаються прибиранням прибережної ділянки озера від сміття в рамках щорічної Всеукраїнської акції «Зробимо Україну чистою».

Звичайно, врятувати озеро від поступового зникнення силами лише студентської молоді було б неможливо. Тому ми вирішили знайти вихід разом з усією Україною, повідомивши WWF – Всесвітній фонд природи шляхом реєстрації на карті «Знайди, запропонуй, виріши!».

У результаті голосування ця екологічна проблема увійшла до списку 10 найважливіших, вирішення яких є першочерговим.

Інформація про виконану роботу

Мета: дослідити екологічний стан міського озера «Бугаї» та визначити екологічні проблеми водойми.

Завдання: впорядкувати і доглянути прибережну смугу міського озера «Бугаї», привернути увагу громадськості до екологічних проблем водойми.

Отриманий результат:

- прибережні смуги озера очищені від побутового сміття;
- загальна кількість зібраних пакетів зі сміттям: 148 (пакетів з пластиковими пляшками - 36, пакетів зі склом - 24, пакетів з іншим сміттям – 82);
- міська рада розпочала ряд заходів із поглиблення та розширення акумулюючої водойми.

Роботи із поглиблення та розширення акумулюючої водойми

Висновок

Отже, кожна людина має розуміти велику відповідальність перед наступними поколіннями за стан земель, повітря та водних ресурсів. Від нас усіх, і від кожного зокрема, залежить, чи лунатиме завтра пісня солов'я, чи будуть дихати прохолодою прозорі джерельця, чи плескатиметься риба у чистій воді, чи буде над нами блакитне небо.

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://brodypk.at.ua/>

Відзнака

Назва роботи: «Дослідження екологічного стану річки Осоти у районі селища Вороніж Шосткинського району Сумської області».

Інформація про колективного учасника: гурток «Юні друзі природи» районного Будинку дитячої та юнацької творчості Шосткинської районної ради Сумської області.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення якого спрямована діяльність

Річка Осота – ліва притока Десни.

Річка бере початок біля Гукового хутора на північний схід від смт. Вороніжа з маленької криниці. Протікає через селище міського типу Вороніж, а також села: Масиків, Клишки, Чаплівка і Лушники. Загальна довжина – 31 км, площа басейну 290 м². Долина коритоподібна шириною 2,2 м, завглибки до 15 м. Річище слабо звивисте, неглибоке, шириною до 4м. Долина в нижній течії частково заболочена. Основна площа басейну зайнята житловими та промисловими будовами, розорана.

Основна маса стоку припадає на весняний період. Влітку та взимку річка Осота характеризується низькою меженню, замерзає з грудня по лютий. Живлення змішане, переважно снігове, дощове та підземне. Дно річки – мулисто-піщане.

Річка Осота

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника

В останні роки стан малих річок стає важливою проблемою суспільства. Обміління і навіть пересихання їх влітку стало наслідком багатьох причин, наприклад: безсистемне вирубування лісів, що призводить до змиву ґрунтів у басейнах річок; порушення агротехнічних вимог до обробітку ґрунтів; проведення меліорації заплав без регулювання стоку з вирубуванням лісів, що призводить до висушування ґрунту в

прибережній смузі річок. Серед серйозних причин, загрозливих нашим річкам, можна назвати також розорювання заплав, що обумовлює, як правило, обміління і пересихання річок.

На жаль, малі річки в Україні зазнали за останні десятиліття найбільшого тиску людської діяльності, який призвів до погіршення їх екологічного стану, а при досягненні останнім критичної межі – їх втрати як водних об'єктів. Екологічною проблемою Шосткинщини є стан якості і поверхневого стоку малих і середніх річок. Актуальність теми пов'язана зі зміною екологічного стану басейнів річок і умов формування якості поверхневих вод малих річок за рахунок антропогенного пресингу. Виникла необхідність комплексного оцінювання екологічного стану річки Осота, що протікає територією селища Вороніж. Басейн річки характеризується активним господарським освоєнням. Тому дослідження екосистеми басейну річки Осота, з'ясування її сучасного стану, причин і джерел негативного впливу є актуальним завданням.

Інформація про виконану роботу

Мета: оцінка екологічного стану річки Осоти в районі селища Вороніж та розробка природоохоронних заходів задля збереження природної чистоти водойми.

Завдання:

- ознайомитися з географічними особливостями річки;
- з'ясувати вплив природних умов на гідроекологічну ситуацію в басейні річки;
- провести гідрологічні дослідження води річки;
- провести фізико-хімічний аналіз якості води, взятої з улюблених місць відпочинку місцевого населення.
- дослідити екологічний стан берегів річки.
- обґрунтувати природоохоронні заходи, спрямовані на оздоровлення природної екосистеми річки.

отриманий результат:

Оцінка екологічного стану водної артерії – річки Осота була проведена з використанням групи методів фізико-хімічного аналізу. Для порівняльного оцінювання якості води за допомогою згаданих методів було відібрано проби води з різних ділянок річки:

Перша ділянка

– від залізничної зупинки Осота до вул. Чапаса. Річище шириною до 7 м. Течія води повільна. Береги річки вкриті верболозом, прибережна смуга поросла очеретом,

комишем, рогозом. Глибина річки від 70 см до 100см, вода малопрозора, дно піщане.

Друга ділянка – заводський став. Береги вкриті чагарниками, зустрічаються окремі дерева, що ростуть над водою. Глибина біля правого берега до 50 см. Дно піщане, добре проглядається.

Третя ділянка – Спащанський став. У цьому місці б'є кілька джерел. Течія повільна. Дно кам'янисто-піщано-вапнякове. Біля правого берега глибина 130 см. Біля самого берега вода мутнувата, дна не видно. Лівий берег пологий, дно мало проглядається.

Четверта ділянка - від дамби по вул. Леніна до мосту по провулку Мічуріна. Річище шириною 2.5 - 3 м, берега поросли чагарниками. Глибина лівого берега 50-65 см. Прибережна смуга поросла очеретом, рогозом.

При проведенні досліджень річки Осота на чотирьох ділянках, якість водного середовища визначена, як задовільна.

Аналіз результатів визначення фізичних характеристик проб води з різних ділянок річки дозволяє зробити висновок, що за санітарними показниками вода припустима для життя живих організмів. За типом мінералізації вода хлоридно-карбонатно-сульфатно-кальцієво-натрієво- ферумна.

За зовнішніми характеристиками води річки Осота достатньо чисті, береги мало забруднені різноманітним сміттям. Заплава річки викликає занепокоєння великими площами випасних угідь для худоби та птиці, які витоптують та знищують трав'яну рослинність у місцях водопою.

Упродовж річки є місця громадського відпочинку, однак хоча вони і впорядковані (є столи, ями для сміття, місця для вогнища), та все ж таки в окремих місцях виникли стихійні сміттєзвалища.

Минулого року сесією селищної ради прийнято рішення про створення прибережної смуги малих річок і озер. Це дуже своєчасне рішення. Адже старожили Вороніжа пам'ятають, що більш як 60 років тому верхів'я річки Осоти знаходилось в озерах за хутором Гуковим. Однак рубка заплавного лісу призвела до того, що джерела висохли, зовнішні води занесли русло піском. Внаслідок чого верхів'я річки змістилось вниз за течією на 15 км.

Висновок

З метою покращення екологічного стану річки Осота, необхідно комплексно розглядати проблеми збереження та раціонального використання водних ресурсів: знизити антропогенний тиск на них, проводити облік поверхневих вод шляхом проведення регулярних гідрометричних та гідрохімічних спостережень за кількісними та якісними характеристиками. Одним із можливих шляхів вирішення проблеми охорони поверхневих вод є встановлення водоохоронних зон, очистка гирла річки від заростання, а також спрямування уваги населення селища на покращення стану басейну річки та прилеглих територій.

Адже малі річки є початковою ланкою річкової мережі, і всі зміни у їх режимі, безперечно, позначаються на всьому гідрографічному ланцюгу. Також малі річки є основним джерелом живлення великих рік, тому збереження їх має найважливіше значення для захисту водних ресурсів від виснаження.

Адреса офіційної сторінки в інтернеті: <http://shostka-rbdut.edukit.sumy.ua/>

Відзнака

Назва конкурсної роботи: «Очистимо струмки і будуть жить річки!»

Інформація про колективного заявника

Учасники міжрегіонального освітнього проекту «Степові перлини рідного краю» та учні Добродієвської ЗШ I-III ступенів та Долинської ЗШ №2 I-III ступенів ім. А.С.Макаренка, Олександрійського та Долинського районів Кіровоградської області,

якими проведено низку природоохоронних заходів на річках Зелена та Кам'янка Олександрійського району Кіровоградської області (2013, 2014 рік).

Інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Річка Лозуватка протікає власною долиною, у якій утворилось однойменне урочище. Вона є правою притокою річки Боковенька і належить до басейну р. Дніпро.

Бере початок із джерела Писанське Джерельце, яке знаходиться в розлогіій балці центральної частини міста Долинська в районі Волохіно. Приймаючи з півночі невелику притоку Оріхвачанську, початком якої вважається джерело Тернова Балка, річка розпочинає свій шлях на північний схід, зливаючись з притокою Шанхайська, що бере початок із села Першотравневе, змінює шлях течії в південно-східному напрямку і крутими ярами та балками прямує у напрямку села Олександрівка Долинського району Кіровоградської області, де і впадає в річку Боковенька.

Довжина річки Лозуватка –11,4 км, похил –1,4 м/км, площа басейну – 227 км². Річка Лозуватка є типовою малою річкою степової частини: течія повільна (3-5 м/с), мілководна (глибина русла на окремих ділянках не перевищує 1-1,3 м), ширина русла 0,5—1,5 м у верхній течії, 1—2 м — у нижній.

У середині минулого століття по руслу річки Лозуватка та на її притоках створено 17 ставків.

На сьогоднішній день річка Лозуватка має чотири основні притоки. Це дві праві та дві ліва притоки.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника

У ході виконання роботи учасниками були усунені такі екологічні проблеми: загроза забруднення води, розмиття захисних берегових смуг, знищення рідкісних птахів, звірів та рослин від інтенсивної господарської діяльності.

Інформація про виконану роботу

Мета: поліпшення екологічного стану річки Лозуватки та її приток, у результаті якого суттєво змінився екологічний стан цієї водойми.

Завдання:

- збирання сміття, яке накопичилося біля річки;
- розчищення замулених джерел по берегах річки Лозуватки та спрямування їх вод до основного русла водойми, що дасть змогу зробити її більш повноводною та стійкішою до небезпеки пересихання під час посушливих сезонів;
- здійснення заліснення схилів балок та ярів, які складають долину протікання річки Лозуватки та її приток;
- постійне засипання вимоїн, що утворюються на під'їзді до ставків;
- проведення обстеження греблі та укріплення її схилів від руйнування;
- хімічний аналіз води на придатність її використання для потреб людей;
- обмеження (визначення території) доступу худоби до водойми, оскільки витоптування знищує первоцвіти та цілючі трави, розміщені на цій території;
- заборона випалювання сухої трави та очерету біля ставків, так як це призводить до зникнення окремих представників рослинного покриву та тваринного світу (зокрема, водяних курочок, куликів, крижнів), порушення екосистем;
- здійснення контролю органами влади за прикормлюванням риби місцевими орендаторами, так як надмірна її кількість викликає бродіння води;
- заборона орендаторам самовільного спуску води без погодження з органами місцевої влади;
- здійснення розчищення чагарників, що затіняють водойму, але гілки дерев, що зависли над водою, залишаємо, якщо вони не становлять серйозної небезпеки та не перешкоджають водному потоку.

Отриманий результат:

- було заглиблене русло річки Лозуватки на тій ділянці її течії, яка, в силу своїх умов рельєфної будови, не має чітко визначених берегів;
- вдалося ліквідувати процес щорічного заливання талими водами та подальшого заболочення ділянки лук на лівобережній частині річки;
- вдалося значною мірою поліпшити екологічну ситуацію у верхній течії річки Лозуватки, що є однією зі складових Загальнодержавної програми «Громадськість за збереження малих річок»;
- отриманий в результаті реалізації проекту практичний досвід може бути використаний для підготовки та подальшої реалізації наступних екологічних проектів локального та місцевого регіонального значення силами окремих учнівських екологічних гуртків, молодіжно-підліткових організацій, колективів навчальних закладів, сільських громад тощо.

Висновок.

Притоки якого берега	Загальна кількість	Довжина приток			Назва приток
		до 2 км	3-6км	7-25км	
Ліві	3	2	-	1	До 8 км: Шанхайська До 2 км: Орівчачанську, Товарна
Праві	2	2	-	-	До 2 км: Грекова, Безіменна

Висновком проведення заходів щодо поліпшення екологічного стану річки Лозуватки та її приток є те, що це суттєво змінило екологічний стан цієї водойми. Проведені заходи можуть бути типовими для планування подібних природоохоронних акцій іншими суб'єктами, що виявлятимуть бажання щодо реалізації подібних екологічних акцій.

Крім позитивних екологічних наслідків, проведені заходи можуть якісно вплинути і на інші аспекти соціально-екологічної ситуації в цій місцевості (залучення до участі в проекті «важких» підлітків, підвищення екологічної культури).

Реалізація цього проекту змусить громадян цього населеного пункту відповідальніше ставитися до чистоти навколишнього середовища, слідкувати за чистотою природних комплексів, що їх оточують, а місцевій владі – здійснювати постійний контроль за станом річки. Поряд з цим, на нашу думку, знизиться захворюваність інфекційними хворобами серед населення, поліпшиться естетичний вигляд річки та навколишньої території.

Відзнака

Назва роботи: «Зробимо доквілля чистішим»

Інформація про колективного учасника.

Долинський районний будинок дитячої та юнацької творчості Івано-Франківської області – це комплексний позашкільний заклад, який засновано 26.04.1947 року. Він є правонаступником згідно з розпорядженням Долинської районної державної адміністрації «Про зміну назви Долинського районного Будинку школяра» від 09.12.2002 №335, і знаходиться в комунальній власності. Основними завданнями БДЮТ є виховання громадянина України; всебічний розвиток особистості та формування її соціально-громадської позиції; створення умов для творчого, інтелектуального духовного і фізичного розвитку вихованців шляхом залучення їх до участі у науково-пізнавальних, творчих, благодійних та еколого-натуралістичних акціях і проєктах. В еколого-натуралістичних акціях беруть участь вихованці гуртків закладу та учасники Районної школи лідерів.

Природоохоронні роботи, які заявник виконував раніше: акція «Збережи життя ялинкам», акція «Посади дерево» (спільний проєкт з волонтерами Корпусу миру США щодо озеленення прилеглої до БДЮТ території), акція «Збережи первоцвіти – перші квіти весни».

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

В Івано-Франківській області у мальовничому Долинському районі протікає річка Мізунька. Швидка течія поміж горами несе свої води до Свічі, для якої є лівою притокою і другою за величиною річкою району. Свіча, в свою чергу, впадає у Дністер. Свіча і Мізунька – це дві річки, які найбільше збереглися в природному стані.

Мізунька бере свій початок на висоті 1020 метрів із джерел у масиві Горгани Українських Карпат (на південний схід від села Вишкова). Довжина її 51 км, площа басейну 344 кв. км. Мізунька – це гірська річка із швидкою течією, яка іноді ускладнена уступами та перекатами. Її глибина невелика, місцями від 0,5 до 1,5 м. Ширина русла до 10 м, заплави до 50 м. У Мізуньку впадає 339 річок довжиною менше 10 км.

На ділянці між селами Новий та Старий Мізунь долини і русло ріки різко розширюються, течія стає порівняно спокійною. Саме тут на висоті 500-550 м над рівнем моря, в угловині, вздовж річки Мізунька знаходиться гідрологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення – болото «Ширковець», торфовий поклад якого глибиною 2,5 м формувався близько 3-х тисяч років і зараз є добре збережений.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника.

Забруднення побутовим сміттям берегів річки Мізунька.

Інформація про виконану роботу.

Мета: запобігання зменшенню популяції риб у річках, обміління русел, замуленню джерел, які живлять своїми водами Мізуньку та Свічу, подальшому забрудненню річкової системи району.

Завдання:

- проаналізувати сучасний стан річок та берегових зон;
- провести акції з очищення зон відпочинку та берегів річок Мізунька і Свіча;
- здійснювати інформування громадськості про негативний вплив бездумного користувацького ставлення до природи;
- сформувати у гуртківців екологічну культуру та відповідальне ставлення до природи.

Нагадування для тих, хто прийде сюди відпочивати завтра

Отриманий результат:

очищення берегів річки від побутового сміття, прибирання зон відпочинку, які розташовані на берегах річок, очищення галявин навколо джерел, що живлять річку, висвітлення акції на сайті Долинського БДЮТ, проведення бесід з гуртківцями на тему «Збереження чистоти берегів річок».

Висновки

Щоб зберегти ці дивовижні джерела, вихованці БДЮТ залучились підтримкою Бюро Української Греко-Католицької Церкви з питань екології. Було виготовлено агітки та наліпки, які покликані спонукати людей не залишати після себе сміття. Ці наліпки розміщено у зонах відпочинку. Діти разом із педагогами зібрали і вивезли 60 сорокалітрових мішків сміття з території відпочинкової зони та поблизу джерел. Ця акція була узгоджена з керівництвом Вигодського лісгоспу.

У планах і надалі проводити акції, спрямовані на охорону водоем нашого краю, зокрема Мізунського водоспаду. Також плануємо у 2016 році організувати акцію з дослідження та збереження рослинного світу Карпат, зокрема гідрологічної пам'ятки природи загальнодержавного значення – болота «Ширковець» (угловина вздовж річки Мізунька).

Хочеться вірити, що озброєні подібними знаннями і мотивацією діти приділятимуть належну увагу питанням збереження чистоти води.

Результат акції: зібране сміття та чиста територія, усунуто загрозу джерелам

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://dbdiut.at.ua/>

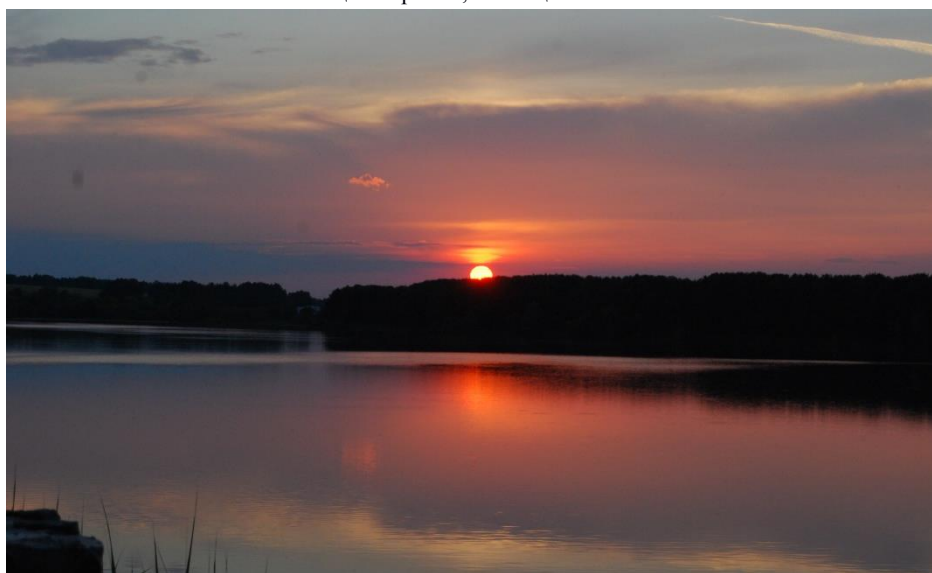
Обществена инициатива

Помога за околната среда
"2017" Обществена инициатива
"Борба с нечистотията и за опазване на природата"

20.09.2017

Громадська організація «Явір». Стародавнє джерело «Понюкова криниця», с. Ільківка, Вінницький район, Вінницька область

Громадська організація «Явір». Захід сонця на «Ільківському ставі», с. Ільківка, Вінницький район, Вінницька область

Болехівська міська рада. Встановлення інформаційних табличок біля безіменного гірського джерела в лісовій місцевості поблизу м. Болехів

Болехівська міська рада. Очищення місця витoku безіменного гірського джерела в лісистій місцевості поблизу м. Болехів

Виступ екологічної агітбригади «Екологічна Варта» при Вельбівській ЗОШ I-II ступенів Гадяцької районної ради Полтавської області. Квіти Землі

Очищення р. Псьол вихованцями еколого-природничого гуртка «Зелені Робінзони» при Вельбівській ЗОШ I-II ступенів Гадяцької районної ради Полтавської області

Дрогобицьке управління водного господарства. Каплиця в с. Нагуєвичі Дрогобицького району Львівської області, де розташоване джерело «Ярина»

Дрогобицьке управління водного господарства. Впорядковане природне джерело в смт. Підбуж Дрогобицького району Львівської області

Жидачівська міська рада, Львівська область. Проведення толоки

Жидачівська міська рада, Львівська область . Прибирання озера Промінь

Екологічний центр «Жайворонок» ЦДЮТ, смт. Петрове, Петрівський район, Кіровоградська область. Хімічний аналіз води із балки Криничувата за допомогою тест-систем на вміст аміаку та нітратів

Екологічний центр «Жайворонок» ЦДЮТ, смт. Петрове, Петрівський район, Кіровоградська область. Розширення та поглиблення русла балки Криничувата

Луцьке міжрайонне управління водного господарства. Освячення розчищеного джерела
с. Воротнів Луцького району Волинської області

Луцьке міжрайонне управління водного господарства. Так виглядало джерело до
відновлення в с. Воротнів Луцького району Волинської області

Луцьке міжрайонне управління водного господарства. Криничка біля розчищеного джерела в с. Воротнів Луцького району Волинської області

Пидюра Ю.А, вчитель біології Адамівської ЗОШ, Апостолівського району
Дніпропетровської області. Прибирання території біля р. Базавлук

Смірнова О.В., учениця 10 класу Трапівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Татарбунарського району Одеської області. Дослідження криниці в с.Зарічне

Розвішування звіриць

Вихованці гуртка «Юний хімік» Станції юних натуралістів, м. Васильків, Київська область. Розклеювання інформаційних табличок

Громада м. Долина, Івано-Франківської області. Очищення прибережної території р. Мізунька

Учасники акції – вихованці Долинського районного будинку дитячої та юнацької творчості Долинської районної ради Івано-Франківської області, учасники Районної школи лідерів, педагоги

Студенти екологічної бригади «Ековарта»
КЗ ЛОР «Бродівський педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича».
Акція «Зробимо Україну чистою 2015!»

Студенти екологічної бригади «Ековарта»
КЗ ЛОР «Бродівський педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича».
Результати акції «Зробимо Україну чистою 2015!»

Екологічна група «Едельвейс», ЗОШ № 18, м. Полтава. Мер Полтави нагороджує переможців конкурсу

Екологічна група «Едельвейс», ЗОШ № 18, м. Полтава. Новий зруб на розчищеному джерелі «Мрій». Реакційна зона Юрівка-Огнівка-Сади.

Екологічна група «Едельвейс», ЗОШ № 18, м. Полтава. Дослідження органолептичних властивостей води з джерела «Мрій»

НПП «Кармелюкове Поділля». Відновлення занедбаного джерела поблизу с. Аютино
Вінницької області

Назва роботи: «Краплина до краплини – майбутнє людини»

Інформація про колективного учасника

Вихованці гуртка «Юний хімік» Васильківської міської Станції юних натуралістів, 705 вихованців.

Яку природоохоронну роботу колективний заявник виконував раніше: природоохоронні акції, конкурси, операції: «День юного натураліста», «Птах року», «Галерея кімнатних рослин», Міжнародний екологічний форум «Зелена планета», «Допомога птахам взимку», «В об'єктиві натураліста», колективна трудова справа «Годівничка», «Первоцвіт», «Зустріч птахів», Міжнародний еколого-оздоровчий конкурс «Веломанія», Тиждень охорони навколишнього середовища.

Інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Озеро "Лісове", яке розташоване за військовим містечком №11 м. Василькова, Київська область.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника

Впорядкування та очищення озера «Лісове» від зовнішнього забруднення; проведення інформаційної роботи серед вихованців, учнів і населення, а саме: розміщення звернень і табличок біля водойми.

Інформація про виконану роботу

Мета:

- обґрунтувати фактори антропогенного впливу на стан озера «Лісове»;
- дослідити стан та очистити берегову частину озера;
- провести еколого-просвітницьку роботу серед школярів та населення міста для збереження водних ресурсів рідного краю.

Завдання:

- збирання матеріалів та наукової літератури про джерела, водойми, річки;
- підготовка рефератів, повідомлень, листівок, написання в місцеву пресу статей, створення проектів, презентацій, відеофільмів;
- підвищення обізнаності населення щодо води, її вживання, запасів у природі та значення за для майбутнього нашої країни;
- інформування населення про стан водойм своєї місцевості;
- проведення еколого-трудових десантів до водойм під девізом «Чиста водойма – запорука здоров'я»;
- привернення уваги учнівської молоді до проблем охорони водних запасів міста та України;
- проведення бесід з лікарем–дієтологом, сан-епідеміологом;
- зустрічі з фахівцями водного господарства;
- привернення уваги міської влади до проблем гідрологічних об'єктів міста Васильків.

Отриманий результат:

- впорядкували та очистили озеро «Лісове» від зовнішнього забруднення;
- провели інформаційну роботу серед вихованців, учнів і населення, а саме: розвісили звернення та таблички біля водойми, роздали пам'ятки, написали статті до місцевої газети «Життя і слово»;

- провели анкетування вихованців (до 70% дітей дотримуються правил поведінки біля озера, 10 % - інколи завдають шкоду, 20 % - вважають, що з водою нічого не станеться, її багато і вистачить усім);
- сформуvalи уявлення про екологічну культуру вихованців;
- провели виховний захід за темою «Збереження водних ресурсів України», створили відеофільм;
- зібрали батарейки «Не на смітник, а в ємкість для небезпечних відходів»;
- привернули увагу учнівської молоді до проблем охорони водних запасів.

Висновки

До участі в природоохоронній акції «До чистих джерел» були залучені вихованці позашкільних, учні загальноосвітніх навчальних закладів, мешканці міста. Вони впорядкували та очистили озеро «Лісове» від зовнішнього забруднення. Проведена пропагандистсько-агітаційна робота серед населення та учнівської молоді дає можливість

забезпечити охорону водою та дбайливого ставлення до природних ресурсів і збереження водних запасів рідного краю.

*Вода - це джерело життя, необхідна умова розвитку існування всього живого.
Краплина до краплини – майбутнє людини!*

Відео презентація роботи за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=FK16afLBpsU>

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://vmsun.at.ua/>

Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)

І місце

Назва роботи: «Нове джерело Криничуватої балки»

Інформація про колективного заявника

Корж Анна Григорівна, учениця 7-А класу Петрівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа II-III ступенів – гімназія», вихованка екологічного центру Жайворонок ЦДЮТ, вул. Комінтерна, 1, смт. Петрове, Петрівський район, Кіровоградська область.

Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Балка Криничувата раніше славилась своєю джерельною водою. Балка знаходиться за 10 км від селища Петрове.

Балку назвали так через велику кількість джерел, що виходили на поверхню. Ці джерела славилися своєю цілющою водою. Наші предки копали там кринички, розчищали джерела, набирали там воду для дому, для лікування. Сама вода була чиста, м'яка і прозора.

З часом балка запустіла, заросла, джерела замулились. Зараз там знаходяться фермерські поля, на яких ведеться інтенсивне вирощування сільськогосподарських рослин. На схилах балки розміщені пасіки.

Інформація про виконану роботу, яку подають на конкурс

Мета: привернути увагу місцевої громади до проблем, пов'язаних із забрудненням джерельної води.

Завдання:

- розчистити витоки джерела;
- розширити та поглибити русло, впорядкувати територію навколо нього;
- провести аналіз води, визначити показник РН, за допомогою тест систем на вміст аміаку та нітратів;
- інформування громадськості про бережне ставлення до водних ресурсів.

Отриманий результат:

- розчищено витоки джерела, облагороджено, територію навколо русла, проведено аналіз води;
- в ході проведеної роботи з'ясовано національні традиції побудови криниць, розчистки джерел, визначено важливе значення джерельної води у житті наших предків;
- систематизовано інформацію про те, як краще очистити джерело, укріпити його стінки;
- виготовлено фотопрезентацію на тему «Нове джерело Криничуватої балки»;
- підготовлено та надруковано статтю у місцевій газеті «Трудова слава».

Висновки

У ході проведеної роботи було встановлено, що джерельна вода виявилася чистішою, ніж звичайна питна вода, яку очищають на станції. Тому ми вважаємо, що краще вживати джерельну воду, яка, крім того, ще має живу енергетику і тому корисніша для нас. Кажуть старі люди: скільки криниць на землі, стільки зірок на небі. І якщо вам

доводилося бачити, як падає небесниця, знайте – то десь замутилося джерело. Отож, щоб не згасали зірки – потрібно оберігати живі батьківські криниці.

Аналіз води за допомогою тест-системи на вміст аміаку та нітратів

Офіційна сторінка в інтернеті: <http://cdut.petrovo.net/>

II місце

Назва роботи: «Підземні діаманти криниць»

Інформація про індивідуального заявника: Смірнова Ольга Вікторівна, учениця 10 класу Трапівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Татарбунарського району Одеської області.

Інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.

Криниці на території Трапівської сільської ради.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника:

- більша частина громади Трапівської сільської ради, яка вживає криничну воду, не те, що не очищує її, а навіть не відстоює, що може згубно впливати на здоров'я людей; також широко вживається вода із свердловини;
- деякі криниці знаходяться в аварійному стані, і якщо не вжити заходів, можуть взагалі зруйнуватися.

Інформація про виконану роботу:

Мета: дослідити криничну воду з визначених об'єктів і з'ясувати, чи можна пити її без попереднього відстоювання, обеззараження і кип'ятіння, звернути увагу громадськості та органів місцевого самоврядування на аварійний стан криниць.

Завдання:

- визначити 4 об'єкти для дослідження властивостей води;
- скласти графік проведення досліджень;
- провести дослідження і скласти таблиці по кожному об'єкту;
- сфотографувати криниці, що знаходяться в аварійному стані;
- об'єднати дані, результат довести до відома громади села для попередження захворювань внаслідок неякісної води.

Отриманий результат:

- визначено 4 об'єкти для дослідження властивостей води, робота тривала 6 місяців: з травня до вересня, було складено таблиці по кожному об'єкту з визначенням РН, тобто кислотного середовища, наявності нітратів і нітритів, плаваючих домішок та кольору води. Після консолідації даних було отримано результат відповідності досліджуваної води встановленим нормам, після чого цей результат було доведено до відома громади села для попередження захворювань внаслідок неякісної води;
- досліджено стан криниць на території Трапівської сільської ради: декілька криниць знаходяться в аварійному стані й їх терміново необхідно ремонтувати, було звернено увагу громадськості на це питання.

З моменту зібрання громади поремонтовано одну криницю, тепер джерело захищене від зовнішнього впливу та безпечно для людей, які набирають воду та її вживають. Після оголошення результатів дослідів жителі села припинили вживати воду з свердловини для пиття та використовують її лише для побутових потреб, а з криниць, де вода виявилася з підвищеним вмістом нітратів та кислотного середовища, також вживають воду у мінімальних кількостях.

Висновки.

- Усі поставлені завдання для реалізації мети проекту було виконано, за всіма показниками найкраща вода - з с.Баштанівка та криниці у полі. Вода з інших криниць за своїми показниками також не є небезпечною для здоров'я і придатна для споживання, крім води із свердловини, яку варто використовувати лише для побутових потреб.
-
- Декілька криниць знаходяться в аварійному стані, і їх терміново необхідно ремонтувати, було звернено увагу громадськості на це питання, з моменту зібрання громади навіть одну криницю вже відремонтовано.
-
- У майбутньому плануємо дослідити воду у деяких приватних криницях та оголосити результати їх господарям, а також ініціювати ремонт ще двох аварійних криниць нашого села.

Криниця у полі

Криниця №1 (с. Зарічне,
вул.Гагаріна, 183)

Криниця №2 (с.Зарічне,
вул.Миру, 56)

III місце

Назва роботи: «До чистих джерел»

Інформація про індивідуального заявника - Пидюра Юлія Володимирівна.

Місце роботи: Адамівська СЗШ, смт. Щорськ, Криничанський район, Дніпропетровська область, вчитель біології.

Інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність

Річка Базавлук протікає на сході Апостолівського району, протяжністю в межах району – 20 км з півночі на південь і впадає в Дніпро (Каховське водосховище) за 199 км від гирла. Похил 0,61 м/км. Має 6 приток, з них найбільші: Кам'янка (права, 88 км) і Солона (ліва, 56 км). На річці Кам'янка єдиний у Дніпропетровській області водоспад.

Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника

Виявлення та фіксація порушень на р. Базавлук.

Засмічення прибережної зони річки місцевими жителями, яке школярі успішно подолали та на цей час охороняють річку.

Інформація про виконану роботу

Мета: розширення в суспільстві практичної природоохоронної діяльності, спрямованої на охорону і поліпшення стану річки Базавлук, раціональне використання водних ресурсів, підвищення екологічної і правової обізнаності громадян щодо охорони водних ресурсів шляхом залучення учнів с. Адамівки до практичної природоохоронної роботи, розвитку громадських екологічних ініціатив.

Завдання:

- підтримка та активізація природоохоронної діяльності, спрямованої на досягнення конкретних практичних результатів з охорони та оздоровлення водних об'єктів; порівняння існуючої практики використання водних ресурсів з вимогами Водного кодексу України; здійснення конкретних заходів, що зменшують розбіжності між ними;
- залучення широкої громадськості до практичної природоохоронної діяльності шляхом підтримки державою екологічних ініціатив об'єднань громадян та окремих активістів;
- поліпшення просвітницько-інформаційної діяльності ЗМІ щодо основних положень Водного кодексу України та практики його застосування, актуальних проблем стану водних ресурсів, його реального впливу на здоров'я людей, висвітлення прикладів позитивної практики водокористування.

Отриманий результат:

- було зменшено антропогенне навантаження на водні об'єкти;
- досягнуто екологічно безпечне використання водних об'єктів і водних ресурсів для задоволення господарських потреб суспільства;
- забезпечено екологічно стійке функціонування водного об'єкта як елемента природного середовища із збереженням властивості водних екосистем відновлювати якість води;
- створено ефективну структуру управління і механізмів економічного регулювання охорони та використання водних ресурсів;
- здійснено запобігання аварійним ситуаціям;
- забезпечено своєчасне прибирання сміття та очищення забудованих територій, суворий контроль з боку природоохоронних органів за станом забудованих територій міст;
- забезпечено дотримання законодавства щодо режиму використання прибережних смуг та водоохоронних зон; контроль за зберіганням та водні об'єкти, використанням органічних і мінеральних добрив, отрутохімікатів, детергентів, нафтопродуктів тощо з метою запобігання їх вивезенню у воду.

Висновки

Отже, нам залишається тільки пишатися тим, що в нашому краї ще є ділянки справжньої української природи. І робити все, щоб вона такою і залишилася. І це стосується, звісно, не лише водно-болотних угідь.

Прибирання прибережної території р. Базавлук.

**Реєстр всіх робіт
Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел»
2015 року**

Категорія 1. Представники місцевої державної адміністрації, інститутів громадянського суспільства

№	Назва роботи	Автор	Адреса
1	Річка Бережниця символ збереження довкілля та традицій самобутнього краю	Середньоугринівська сільська рада	вул. Шевченка, 124, с. Середній Угринів, Калуський район, Івано-Франківська область, 77363
2	Водовідвід від проспекту Нахімова по Кленовій балці у Приморському районі міста Маріуполя. 1-й пусковий комплекс. Станція очищення	Маріупольська міська рада	пр. Леніна, 70, м. Маріуполь, Донецька область, 87500
3	Збереження та оздоровлення гірських джерел	Болехівська міська рада	пл. І.Франка, 12, м. Болехів, Івано-Франківська область, 77202
4	Водна алея Бахмута (реконструкція кріплення берегів і розчистка русла р. Бахмутка протяжністю 1,1 км в м. Артемівськ Донецької області)	Артемівська міська рада	вул. Артема, 44, м. Артемівськ, Донецька область, 84500
5	Дослідження стану та екологічної проблеми найбільшого джерела в с. Новобогданівка Миколаївського району Миколаївської області	Радсадівська сільська рада Миколаївського району Миколаївської області	вул. Миру, 5, с. Радсад, Миколаївський район, Миколаївська область

№	Назва роботи	Автор	Адреса
6	Інформаційно-просвітницька кампанія «Здолбунівський край цілющих джерел»	Відділ культури і туризму Здолбунівської районної адміністрації Рівненської області	вул. Пушкіна, 35, м. Здолбунів, Рівненська область
7	Створення екологічного громадського простору шляхом благоустрою водойм озера «Промінь» в межах екологічної мережі в м. Жидачеві.	Жидачівська міська влада	вул. Шашкевича, 2, м. Жидачів
8	Сіверський Донець – очима молоді	ГО «Сіверський Донець – Відродження»	вул. Торська, 35, м. Слов'янськ, Донецька обл., 84122
9	Збірник «Оцінка екологічного стану поверхневих водних об'єктів басейну Сіверського Дінця. Методи біоіндикації.	ГО «Сіверський Донець – Відродження»	вул. Торська, 35, м. Слов'янськ, Донецька обл., 84122
10	Створення об'єкту природно-заповідного фонду – гідрологічного заказника місцевого значення «Ільківський став»	ГО «Асоціація захисників довкілля та пропаганди здорового способу життя «Явір»	вул. Леніна, 75, с. Ільківка, Вінницька область
11	Розробка та поширення науково-обґрунтованих рекомендацій з організації басейнового принципу управління водними ресурсами поверхневих джерел питного водопостачання Харківської області	ГО «Нова енергія»	вул. Салтівське Шоссе, 141, м. Харків
12	Екологічні аспекти водно-болотних угідь у верхів'ї річки Тиса	ГО «Екоклуб «Карпатський едельвейс»	вул. Красне плесо, м. Рахів, Закарпатська область

Категорія 2. Колективи земле- і водокористувачів.

№	Назва роботи	Автор	Адреса
13	Відновлення природного джерела в с. Воротнів Луцького району Волинської області	Луцьке міжрайонне управління водного господарства	вул. Заводська, 3, м. Луцьк, Волинська область, 43010
14	Вода – дар Божий	Дрогобицьке управління водного господарства	вул. Індустріальна, 5, м. Дрогобич, Львівська область, 82100
15	Де вода – там і життя	Національний природний парк «Кармелюкове Поділля»	вул. Котовського, 15, смт. Чечельник, Вінницька область, 24800
16	Громадська екологічна акція «День Сіверського Дінця – 2015» під гаслом «Сіверський Донець – спільна справа влади і громади»	Сіверсько - Донецьке басейнове управління водних ресурсів	вул. Торська, 35, м. Слов'янськ, Донецька область, 84122
17	Розчищення та облаштування природного джерела Св.Пантелеймона	Корюківське міжрайонне управління водного господарства	вул. Садова 2а, м. Корюківка, Чернігівська область, 15300
18	Спільними зусиллями – до чистих джерел	Сарненське управління водного господарства	вул. Бегми, 61, м. Сарни, Рівненська область
19	Міжнародний басейновий конкурс «Барви Дністра 2015»	Львівське обласне управління водних ресурсів	вул. Родини Крушельницьких 14, м. Львів
20	Біотичні індекси в системі екологічного моніторингу Національного природного парку «Гуцульщина»	НПП «Гуцульщина»	вул. Дружби, 84, в. Косів, Івано-Франківська область

21.	Вивчаємо , досліджуємо і оздоровлюємо водні артерії Надвірнянщини	ПП «Горгани»	вул. Комарова, 7, м. Надвірна, Івано-Франківська область
22.	Благоустрій джерела «Іванова криниця» на еколого-пізнавальній стежці «На гору Клифа»	НПП «Гуцульщина»	вул. Дружби, 84, с. Косів, Івано-Франківська область
17.	Станція очистки злакових стоків міста Маріуполя	Комунальне підприємство «Маріупольське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства»	вул. Варганова, буд. 7, м. Маріуполь, Донецька область
18.	Відновлення природного джерела Кадка	Сосницьке МУВР	вул. Лісова, 2, м. Сосниця, Чернігівська область
19.	Підземні джерела – історична пам'ятка минувшини. Благоустрій природного джерела «Родник» мікрорайону Велика Корениха м. Миколаєва	Миколаївське МУВР	вул. Веселинівська, 51А, м. Миколаїв
20.	Популяризація дбайливого ставлення до водних ресурсів	Тернопільське обласне управління водних ресурсів	вул. За Рудкою, 35, м. Тернопіль, 46003
21.	Благодатна сила Дем'янкевецького джерела	Кам'янець-Подільське МУВР	вул. Заводська, 2, м. Кам'янець-Подільський
22.	Хто не піклується про воду, той не має майбутнього	Правобережне міжрайонне управління водного господарства	вул. Ворошилова, м. Черкаси
23.	Облаштування еколого-пізнавального маршруту «До сірководневого джерела, на річці Волійця»	НПП «Гуцульщина»	вул. Дружби, 84, с. Косів, Івано-Франківська область

24.	Облагодження та впорядкування природних джерел	НПП «Сколівські бескиди»	вул. кн. Святослава, 3, м. Сколе, Львівська область
25.	Дзвінки джерела Стиру	НПП «Північне Поділля»	вул. Гагаріна, с. Підгірці, Бродівський район, Львівська область
26.	Розточчя – край джерел і витоків річок	ПП «Розточчя»	вул. Січових Стрільців, смт. Івано-Франкове, Яворівський район, Львівська область
27.	Природні джерела – першопочаток усього живого	НПП «Бузький Гард»	вул. Первомайська, 85, с. Мигія, Первомайський район, Миколаївська область
28.	Паспортизація водних об'єктів території НПП Гуцульщина	НПП «Гуцульщина»	вул. Дружби, 84, с. Косів, Івано-Франківська область
29.	Облагодження джерела «Кринчиста криниця»	Відділ екологічної освіти НПП «Гуцульщина»	вул. Дружби, 84, с. Косів, Івано-Франківська область
30.	Популяризація еколого-пізнавальної стежки «Головним європейським вододілом	Яворівський НПП	вул. Зелена, 23, смт. Івано-Франкове, Яворівський район, Львівська область

Категорія 3. Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, вищих, професійно-технічних навчальних та позашкільних закладів

№	Назва роботи	Автор	Адреса
31.	Подаруй джерела чистої води своєму місту	Комунальний позашкільний навчальний заклад Тростянецької районної ради «Палац дітей та юнацтва»	вул. Миру, 4, м. Тростянець, Сумська область, 42600

32.	Відновлення природних джерел та створення зони культурного відпочинку на узбережжі річки Мертводід у м. Вознесенську	Вознесенська гімназія №1 Вознесенської міської ради	вул. Шевченка, 2, м. Вознесенськ, Миколаївська область, 42600
33.	Зробимо довкілля чистішим	Долинський районний будинок дитячої та юнацької творчості Долинської районної ради Івано-Франківської області	вул. Обліски, 34, м. Долина, Івано-Франківська область, 56500
34.	Екологічний стан річки Базавлук	Шевченківська ЗОШ І-ІІІ ступенів	Дніпропетровська область
35.	Дослідження і очищення притока річки Бахмут – Четверикова струмка	Гаркавенко Марина Миколаївна	вул. Маріупільська, 1, м. Артемівськ, Донецька область
36.	Відродження криниці «Луцаївська»	Спаська ЗОШ І-ІІІ ступенів	вул. Придеснянська, 95, с. Спаське, Сосницький район, Чернігівська область, 16142
37.	Ми – за чисте довкілля села!	Великокучурівська ЗОШ І-ІІІ ступенів	с. Великий Кучурів, Сторожинецький район, Чернівецька область
38.	Еколого – гідрологічний аналіз стану заплави р. Псел у межах ландшафтного заказника «Заплава Псла»	Екологічний загін «Варта» спеціалізованої ЗОШ І-ІІІ ступенів №5	вул. Конституції, 20, м. Комсомольськ, Полтавська область, 39800
39.	Джерельце	Класний колектив 10 класу Киряківської ЗОШ І-ІІІ ступенів	вул. Центральна, 6, с. Киряківка, Миколаївська область, 57125
40.	Екологія водно – болотних угідь околиць	Екологічний клуб «КОМЕК», ЗОШ І-ІІІ ступенів №2 Комсомольської міської	вул. Молодіжна, 25, м. Комсомольськ, Полтавська область,

	міста Комсомольська	ради	39801
41.	Річка Хвощувата: оцінка стану та якості води	Екологічний клуб «Паросток» Сарненської ЗОШ I-III ступенів №4	вул. Чорновола, 2, м. Сарни, Рівненська область, 34500
42.	Живе джерельце	Учні 4 класу Трапівської ЗОШ I-III ступенів	вул. Леніна, 132, с. Трапівка, Татарбунарський район, Одеська область
43.	Акція «До чистих джерел»	ЗОШ I-III ступенів №15, станція юних натуралістів	м. Павлоград, Дніпропетровська область
44.	Благоустрій території пляжу «Спартак» річки Сіверський Донець міста Ізюм	Ізюмська ЗОШ I-III ступенів №5	пр-т. Леніна, 57, м. Ізюм, Харківська область, 64302
45.	У гармонії з природою. Північний ставок	Державний навчальний заклад «Артемівський центр професійно-технічної освіти» екологічний гурток «ЕКО»	вул. Оборони, 18, м. Артемівськ, Донецька область, 84502
46.	Моніторинг і використання Великоозерянських водойм	Великоозерянський НВК «ЗОШ I-III ступенів. ДНЗ»	с. Великі озера
47.	Річці Русава – наша турбота	Екологічний гурток «Юні природолюби»	с. Русава, Ямпільський район, Вінницька область
48.	Очистимо струмки і будуть жити річки!!!	Добронадіївська ЗОШ I-III ступенів та Долинська ЗОШ I-III ступенів №2 ім. А.С.Макаренка, Олександрійського та Долинського районів Кіровоградської області	вул. Шкільна, с. Добронадіївка, Олександрійський район, 28054. Вул. Шевченка, 6, м. Долинська, Кіровоградська область

49.	Почни з себе	Учнівський колектив 9-Б Розсошенської гімназії Полтавської районної ради	вул. Шкільна 18, с. Розсошенці, Полтавська область, 38751
50.	Чиста вода – основа життя	Члени гуртка «Юні друзі природи»	вул. Нова, 19, с. Купеватівате, Глобинський район, Полтавська область, 39034
51.	Довгостроковий проект – дослідження «Захистимо водні артерії рідного краю!» Тема. Вода – джерело життя. Підтема. Чисті береги.	Ніжинська ЗОШ І-ІІІ ступенів №15	вул. Об'їзджа, 123, м. Ніжин, Чернігівська область, 16604
52.	Джерело мрій	Екологічна група «Едельвейс» Полтавської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 18.	вул. Горького, 56, м. Полтава
53.	Гідроекоекологічне дослідження водних екосистем Гадяцького району	Вельбівська ЗОШ І-ІІ ступенів Гадяцької райдержадміністрації	м. Гадяч, Вінницька область
54.	Екологічний проект «Оцінка якості поверхневих вод малої р. Кустинка методом фітоіндикації»	Рівненський міський палац дітей та молоді, екологічний центр	вул. Князя Володимира, 10/202, м. Рівне, 33028
55.	Проект «Чисті береги»	Гурток «Юні друзі природи»	м. Жовті води
56.	Перший Горбанівський ставок – осередок нашого піклування	Екологічний загін 7-х класів «Краплинка» Полтавської ЗОШ № 29	вул. Алмазна, 1, м. Полтава
57.	Радіє джерело в селі Заворксло	Колектив учнів 9-11 класів Головачанського НВК Полтавської районної ради	вул. Жовтнева, 58, с. Головач, Полтавський район, Полтавська область

58.	Дослідження стану колодязної води мікрорайону Новомиколаївка м. Кіровограда (колодязь Сакко і Ванцетті)	Комунальний заклад ЗОШ I-III ступенів № 3	м. Кіровоград
59.	Дослідження екологічного стану річки Осоти у районі селища Вороніж Шосткинського району Сумської області	Гурток «Юні друзі природи»	вул. Н. Сіверська, 2, смт. Вороніж, Шосткинського району, Сумської області
60.	Чистота довкілля – чистота душі	Надвірнянський районний еколого-натуралістичний центр для дітей і юнацтва	вул. Котляревського, 3, м. Надвірна, Івано-Франківська область
61.	Нове життя джерелу Кагамлика	Глобинський еколого-натуралістичний центр на базі Опришківської ЗОШ I-III ступенів	Глобинський район, Полтавська область
62.	Друге життя водойм «Перлини степу»	Гурток «Основи екологічних знань»	вул. Фрунзе, 13, смт. Асканія – Нова, Чаплинський район, Херсонська область
63.	Проект «Краплина до краплини – майбутнє людини»	Гурток «Юний хімік»	вул. Декабристів, 135, м. Васильків
64.	Вивчення стану колодязів с. Уланове та оцінка якості води в них	ЗОШ I-III ступенів Уланівського НВК, дошкільний заклад «Джерельце»	м. Глухів
65.	Визначення екологічного стану деяких водних об'єктів і джерел питного водопостачання м. Шостка Сумської області з використанням рослинних тест-об'єктів	Шосткинська міська станція юних натуралістів, гурток «Основи біології»	вул. Депутатська, 6а, м. Шостка-7, Сумська область
66.	Обласний конкурс «До чистих джерел»	Гурток «Декоративний акваріум»	м. Кременчук, Полтавська область

67.	Прибирати не соромно, соромно жити в нечистоті	ЕКО-загін	вул. Кибальчича, 7, м. Житомир, 10009
68.	Проект «До чистих джерел»	Члени гуртка «Юні друзі природи»	Злинська ЗОШ І-ІІІ ступенів
69.	Екологічний стан ділянок русла річки Псел в межах села Красногорівки	Гурток «Еколог», Красногорівська ЗОШ І-ІІІ ступенів	с. Красногорівка, Великобагачанський район
70.	Річці Русава – нашу турботу	ЗОШ І-ІІІ ступеню с. Клембівка	вул. Леніна, 28, с. Клембівка, Ямпільського району, Вінницької області
71.	Фізико-географічна характеристика р. Соб.	ЗОШ І-ІІІ ступенів № 4 м. Гайсина	вул. Гагаріна, 1, м. Гайсин, Вінницька область
72.	Відродження Монастирського колодязя	Безлюдівська ЗОШ І-ІІІ ступенів Харківської ОДА, гурток «Романтики»	вул. Перемоги, 177, с. Безлюдівка, Харківський район, Харківська область
73.	Екологічний стан джерел «Шатилівського», «Пантелеймонівського», «Курязного» та шляхи покращення якості води з позиції екологічного благополуччя	ЗОШ № 20, м. Харків	вул. Середньоуральська, 16, м. Харків
74.	Вода має бути чистою	Красзнавчий гурток Великобудущанської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів	с. Великі будищани, Гадацький район, Полтавська область
75.	Природоохоронна діяльність екологічного гуртка Куликівського районного центру позашкільної освіти	Куликівський районний центр позашкільної освіти	вул. Шевченка, 4а, смт. Куликівка, Куликівський район, Чернігівська область
76.	Збереження лісового озера в селищі	Покотилівська станція	вул. Кооперативна, 18, с. Покотилівка,

	Покотилівка	юних натуралістів	Харківський район, Харківська область
77.	Екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро в Полтавській області	Туристсько-краєзнавчий клуб «Еколенд»	вул. Мину, 5, м. Комсомольськ, Полтавська область
78.	Річка мого дитинства	Гурток «Юні охоронці природи»	вул. Кірова, 129, м. Буча, Київська область
79.	Всеукраїнська акція «До чистих джерел»	Гурток «Юні зоологи»	вул. Кузнецова, 24, с. Суховоля, Володимирського району, Рівненського області
80.	Особливості берегоукріплення на р. Прут, в м. Чернівці	Експедиційний загін 10 класу, Чернівецька спеціалізована школа «Освітні ресурси і технологічний тренінг» I-III ступенів № 41	вул. Шкільна, 2, м. Чернівці
81.	Малі річки України. Дослідження річечки Пилявка в селі Семиполки Броварського району Київської області	Гурток «Юний еколог»	вул. Шевченка, 21, м. Бровари, Київська область
82.	Джерело життя саксаганців	Гуртки «Юні фенологи», «Юні друзі природи», «Фотоекологи» ЦДЮТ «Сонях»	м. Кривий ріг, Дніпропетровська область
83.	Моніторинг і використання Великоозерянських водойм	Гурток «Паросток»	с. Великі озера, Дубровицького району, Рівненської області
84.	Охорона та збереження водних ресурсів України «Ми не отримували землю у наших батьків, ми взяли її у наших дітей»	Учнівський та педагогічний колектив Вереміївського навчального-виховного комплексу	с. Вереміївка, Чорнобаївський район, Черкаська область
85.	Розчистка джерельця річки Дракуля	Гурток «Географі-краєзнавці» Одеського обласного центру позашкільної освіти та	вул. Тіниста, 4, м. Одеса

		виховання	
86.	Наша річка – Нижня Дворічна	Агітбригада «Паросток» Кутьківська ЗОШ І-ІІІ ступенів, Дворічанського району Харківської області	с. Кутьки, Дворічанський район, Харківська область
87.	Водні перлини Березанщини	Гурток «Основи екологічних знань»	вул. Хатки, 121, м. Березани, Тернопільська область
88.	Взявши воду – віддай турботу про природу	Учнівський колектив 7 класу НВК «ЗОШ І-ІІІ ступенів- гімназія»	м. Ананьїв, вул.Пушкіна, 36
89.	Дніпро – перлина України	Екологічний загін Dnieper waves	вул. Миру, м. Комсомольськ, Полтавська область.
90.	Рідним річкам – довге життя	Вихованці екологічних гуртків Іванківського районного центру дитячої та юнацької творчості	вул. Розважівська, 20, смт. Іванків, Київська область
91.	Навчальний проект «В гармонії з природою «Північний ставок»	Державний навчальний заклад «Артемівський центр професійно-технічної освіти»	вул. Носакова, 9, м. Артемівськ, Донецька область
92.	Заходи щодо покращення екологічного стану басейну річки Уди в Чугуївському районі Харківської області»	Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем»	вул. Бакуліна,6, м. Харків, 61166
93.	Нехай джерела будуть чистими	Екобригада «Ековарта» КЗ ЛОР «Бродівський педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича»	вул. Коцюбинського, 4, м. Бровари, Львівська область
94.	Покращення санітарного та естетичного стану річки Бахмут	Артемівське медичне училище	вул. Носакова, 9, м. Артемівськ, Донецька область.

95.	Річка Саржинка – вільна від сміття	Кафедра Хімічної техніки та промислової екології НТУ «Харківський політехнічний інститут»	м. Харків
96.	У Воротнева голубі очі	ЗОШ I – II ступеня с.Воротнів, клуб «Еколог»	вул. 17 Вересня, с.Воротнів, Луцький район, Волинська область
97.	Дослідження складу води природних джерел села Дебеславці	Коломийський навчально-виховний комплекс № 9 «Школа-природничо-математичний ліцей»	вул. Драгоманова, 1 м. Коломия. Івано-Франківська обл.
98.	Акція «До чистих джерел»	Юннати гуртка «Юні екологи»	м. Павлоград
99.	Ландшафтно-екологічний підхід до визначення комплексу заходів щодо оздоровлення малої річки Серна	Клуб «Еколог» Рокинівського НВК, Луцької районної ради Волинської області	сmt. Рокинів, Луцький район, Волинська область
100.	Лісове озеро. Життя водойми, перспективи, екологічний стан.	Гурток «Юні друзі природи», Ківерцівського районного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді	м. Ківерці, Волинська область.
101.	Відродження Сапалаївки	КЗ Луцька ЗОШ №17 I-III ступенів Луцької міської ради	М. Луцьк, Волинська область
102.	Вивчення цінної флори і фауни Болоцького озера	Троянівське шкільне лісництво Маневичького районного центру творчості дітей та юнацтва Волинської області	сmt. Маневичі, Волинська область

103.	Тече річка невеличка	Загальноосвітня школа I-III ступенів смт. Торчин	смт. Торчин, Луцький район, Волинська область
------	----------------------	--	---

4. Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники)

№	Назва роботи	Автор	Адреса
104.	Малим річкам – чисту воду	Краєвська Анастасія Сергіївна	вул. Котовського, 5, с. Слобода Підлісівська, Ямпільський район, Вінницька область
105.	Заходи щодо покращення екологічного стану басейну річки Уди в Чугуївському районі Харківської області	Дядченко Арсеній Владиславович	вул. Полтавський шлях, 192, м. Харків
106.	Дослідження стану та екологічні проблеми найбільшого джерела в с. Новобогданівка	Мокрицька Наталія Миколаївна	с. Новобогданівка, Миколаївська область
107.	Джерело Жадане 1	Корчій Артем, Шульгіна Марія, Белей Валерія	вул. Шкільна, с. Богданівка, Петрівський район, Кіровоградська область
108.	Срібні джерела Волині	Романюк Любов	Любомильська ЗОШ I-III ступенів №3, Волинська область
109.	Свято – Михайлівське джерело	Мохначук Анатолій Михайлович	вул. Дружби, 18, с. Здовбиця, Здолбунівський район, Рівненська область

№	Назва роботи	Автор	Адреса
110.	Фізико – географічна характеристика річки Соб. Дослідження антропогенних ландшафтів басейну річки	Костенко Юлія Ігорівна	Середня ЗОШ І-ІІІ ступенів №4, м. Гайсин, вінницька область
111.	Оцінка екологічного стану озер Лівобережжя Дніпра в межах Дніпропетровська за складом макрофітів	Кравцова Є., Солярик І.	Комунальний заклад освіти «Спеціалізована середня ЗОШ №142 еколого-економічного профілю» Дніпропетровської районної ради
112.	Оздоровлення річки і джерела мого села	Гіль Анжеліка Віталіївна	Майданська ЗОШ І-ІІ ступенів, с. Майдан, Дубенський район, Рівненська область, 35661
113.	До чистих джерел	Популях Валентина Григорівна	Чернігівський ліцей №32
114.	У полі при долині, як вийти за село, - в живій криниці б'ється прозоре джерело	Трипадуш Дарина	Чечеліївська ЗОШ І-ІІІ ступенів
115.	Екологічні проблеми Хряцьківської мінеральної води	Апріугес Коріна Михайлівна	с. Хряцька, Герцаївський район, Чернівецька область
116.	Екологічна ситуація Сарненщини: що робити?	Брусняк Валентина Семенівна	вул. Челюскінців, 53, м. Сарни, Рівненська область
117.	Нове джерело Криничуватої балки	Корж Ганна Григорівна, учениця 7-а класу, Петрівського НВК ЗОШ І-ІІІ ступенів	вул. Комінтерна, 1. смт. Петрове, Кіровоградська область

№	Назва роботи	Автор	Адреса
118.	Підземні діаманти криниць	Смірнова О.В., учениця 10 класу, Трапівська ЗОШ I-III ступенів	смт. Трапів, Татарбунарський район, Одеська область
119.	Практична природоохоронна робота та екологія	Пидюра Юлія Володимирівна	смт. Щорськ
120.	Шляхи вирішення екологічних проблем річки Середня Балаклійка	Пурик Карина Станіславівна, учениця 9 класу, Вербівської ЗОШ I-III ступенів	с. Вербівка, Балаклійський район, Харківська область
121.	Проект «Річка Чаплинка»	Овечко Дар'я Володимирівна, учениця 11 класу Оленівської ЗОШ I-III ступенів	с. Оленівка, Магдалинський район, Дніпропетровська область
122.	Дослідження екологічного стану річки Слонівки	Вовк Аліна	Радилівський район, Рівненська область
123.	Бакайські джерела річки Черногузки	Соколова Анна Олександрівна, учениця 11 класу	с. Ратнів, Луцький район, Волинська область

**Додатки до каталогу Всеукраїнського конкурсу
«До чистих джерел» 2015 року**

Сценарій навчального заняття: «Вода – надзвичайна». Васильківська міська станція Юних натуралістів. Київська область.

Тема заняття: «Вода – надзвичайна»

Мета заняття: дати поняття про воду - речовину № 1 у світі, її поширенні та значенні в природі та житті людини. Колообіг води у природі. Виховати бережливе ставлення до водойм. Довести необхідність раціонального використання водних ресурсів і охорони їх від забруднення.

Тип заняття: комбіноване.

Обладнання: комп'ютер, таблиці хімічні, анкети, 3 банки з водою, одноразові стакани, вироби з води.

Хід заняття

I. Організаційна частина.

Керівник гуртка: оголошення теми, мети заняття (*записано на дошці, прослуховування пісні Дунаєвського Ісаака «Пісенька Водовоза»*)

Добрий день, діти!

До Великої Вітчизняної війни на екранах кінотеатрів йшла кінокомедія «Волга, Волга», і був у ній кадр, коли веселий водовоз співав з екранів.

Глядачі посміхались, окремі слова пісеньки стали приказкою. У цієї пісеньки є прихований зміст, бо вода для життя — речовина № 1.

Всесвітній день ВОДИ – 22 березня.

Був проголошений Генеральною Асамблеєю ООН і вперше пройшов 22 березня 1993 року. З тих пір ця подія щорічно відзначається 22 березня. Головна мета започаткування Дня води — проведення активного інформування серед широких верств населення та привернення уваги громадськості і політиків до проблем води.

У резолюції Генеральної Асамблеї ООН державам запропоновано проводити в цей день заходи, присвячені збереженню і освоєнню водних ресурсів. У 2003 році ГА у своїй резолюції оголосила період 2005-2015 рр., починаючи з Міжнародного дня водних ресурсів 22 березня 2005 року, Міжнародним десятиріччям дій «Вода для життя».

Тема цього року - «Вода та енергія» - покликана донести до свідомості людей взаємозв'язок між водою та енергією.

Метою Всесвітнього дня води 2014 року є привернення уваги міжнародного співтовариства до взаємозв'язку між водою та енергією.

Коли з космосу космонавти вперше побачили нашу планету, вони були дуже здивовані і зачаровані її красою, і назвали Землю «блакитною планетою». Вчені підрахували. Уявно кількість води можна позначити так.

Практична робота №1

Візьміть аркуш паперу, поділіть його на 4 рівні частини. Це буде поверхня нашої Землі. 3 частини замалюйте блакитним кольором – це вода. 1 частина – суша.

II. Основна частина

Вихованець: У народі кажуть «Вода все криє, а береги рие», «Вода м'яка, а камінь пробиває». Велике значення має вода для живих організмів.

Показ слайдів (*малюнок*).

У рослинах міститься до 90% води, в тілі дорослої людини її 60-75%, але це середнє значення від загальної маси тіла:

- кров людини складається на 90% з води;

- м'язи - 75%;
- кістки — 28%;
- око — 99%.

Вода є обов'язковим компонентом живої клітини. Жоден з живих організмів не може обходитись без води.

Обезводнення організму на 12—15% веде до порушення обміну речовин, а якщо на 25% - до його загибелі. В організмах йде оновлення води:

- у кактусах за 28 р.,
- у черепахи за 1 р.,
- у верблюда за 3 міс.,
- у людини за 1 міс.

Без води людина може прожити 3 дня, без їжі 30—50 днів. Значення води підкреслюють різними висловами:

- «Вода — еліксир життя»,
- «Вода багато дає, багато забирає»

Керівник гуртка: Діти, які ви знаєте вислови про воду?

Говорять діти: «Вода Дністрова над усе здорова», «Добра вода, бо не мутить ума».

Керівник гуртка: Давайте розберемось, що таке вода, з яких хімічних елементів вона складається? Діти пишуть формулу води.

Вихованець: Вода найпоширеніша речовина на Землі, але в той же час ми можемо сказати, що на Землі немає чистої води. Все, що ми називаємо водою, — це розчини тих чи інших речовин у воді.

Легенда - «Чому багато води у морі».

Погнав чоловік до моря волів напувати. Вони не п'ють води, а він усе привертає їх до неї, а далі і каже: «Що за біс! Чому вони не п'ють? Здається, вже й пора б. Хоч сам нап'юсь». Ухопив раз — спробував удруге — і солоні і гірка.

«Е, — каже чоловік, — тому її і багато, що її ніякий біс не п'є». І погнав у друге місце волів напувати.

Керівник гуртка. Хто може сказати, чому морську воду не можна пити?

Вихованець: Тому що в ній міститься хлорид натрію і вона від нього дуже солоні на смак. Хлорид натрію або кухонна сіль дуже добре розчиняються у воді. Вода є найкращим розчинником.

Керівник гуртка: Вода звичайна для нас речовина. І в той же час у ній стільки надзвичайного. Властивості води не підпорядковуються загальним закономірностям. Ви знаєте, що вода існує в 3-х виглядах.

Вихованець: Загадки про воду

1. Відома з віку рідина,
Усяк її вживає,
Буває хмаркою вона,
Пушинкою буває,
Бува, як скло,
Крихка, тверда,
Звичайно підкажіть — **вода**.
2. Не дід, а сивий. Не спить, а стелиться. (*Туман*)
3. В нас зимою білим цвітом: сад зацвів неначе літом. (*Сніг*)
4. Проходив стучав по крыше, уходив никто не слышал. (*Дош*)

5. Текло, текло і лягло, як скло. (*Крига*)
6. Я вода і на воді плаваю. (*Лід*)
7. Що росте догори коренем? (*Бурулька*)
8. Пухнаста хмара летить крилата.

чим вата нижче, тим дощик ближче. (*Хмара*)

Так в яких агрегатних станах існує вода: тверда — крига, рідка — вода, газ — пара.

Керівник гуртка: Звичайний стан води — рідкий. Але і це аномалія. Нормальним повинний бути газоподібний стан, як у її родичів (сірководень, телуроводень, селеноводень).

Колообіг води.

- У природі існує колообіг води. Безперервне переміщення води під впливом сонячної енергії називають світовим колообігом води.
- Завдяки сонячній енергії вода випаровується з поверхні суходолу, океанів, морів, різних водойм. Повітря нижніх шарів атмосфери нагрівається і насичується водяною парою, піднімається вгору, де водяна пара конденсується, утворюються хмари. З хмар вода у вигляді опадів знову повертається на поверхню Землі.
- У колообігу води беруть участь і рослини. Вони кореневою системою всмоктують воду з ґрунту. По стеблу вода піднімається до листків і з поверхні листків випаровується.
- **Отже, завдяки здатності води переходити з одного агрегатного стану в інший, відбувається колообіг води в природі.**
- Колообіг води виконує величезну роботу: він перерозподіляє тепло й вологу між різними ділянками Землі, здійснює обмін мінеральних речовин, змінює рельєф Земної поверхні. Це одне з природних явищ, що пов'язує природні компоненти Землі в єдине ціле. (*Показ слайду*)

Сама по собі вода не має поживної харчової цінності, але вона є обов'язковим компонентом всього живого.

Вода є тим середовищем, в якому протікають всі процеси життєдіяльності.

Вихованець:

Перелік функцій води в нашому організмі (показ слайдів)

1. Регулює температуру тіла.
2. Зволожує повітря при диханні.
3. Забезпечує доставку поживних речовин і кисню до всіх клітин тіла.
4. Захищає і є буфером життєво важливі органи.
5. Допомогає перетворювати їжу на енергію.
6. Сприяє кращому засвоєнню поживних речовин органами.
7. Виводить шлаки і відходи процесів життєдіяльності.

Вихованець: Визначений і постійний вміст води — ось необхідна умова існування живого організму. При зміні кількості споживаної води і його сольового складу порушуються процеси травлення і засвоєння їжі, кровотворення та ін. Без води неможлива регуляція теплообміну організму з оточуючим середовищем і підтримання температури тіла.

При втраті води в кількості менше 2% ваги тіла (1-1,5л.) з'являється відчуття спраги, при втраті 6-8% людина непритомніє, при 10% з'являються галюцинації, порушення ковтання. Втрата 10-20% води небезпечна для життя.

Тварини гинуть при втраті 20-25% води.

Вихованець: **Надлишкове вживання** води також шкідливе, воно призводить до перевантаження серцево-судинної системи, викликає потовиділення, що супроводжується втратою солей, ослаблює організм. Залежно від інтенсивності роботи,

зовнішніх умов (у тому числі клімату), культурних традицій, людина сумарно (разом з їжею) вживає від 2 до 4 літрів води на добу і стільки ж води виділяється з організму.

Керівник гуртка: Як питна вода використовується організмом?!

Вода, що використовується організмом, або питна вода, якісно відрізняється від звичайної води.

Звичайна вода містить різні речовини:

- іони неорганічних сполук;
- дрібні частинки твердих домішок;
- органічні речовини природного і штучного походження мікроорганізмами і продуктами їх життєдіяльності;
- розчиненими газами.

Вчені прослідковують прямий зв'язок між різними захворюваннями живого організму і величиною навантаження різних домішок в питній воді. Забруднення ж на клітинному рівні призводить до незворотних процесів, втраті **імунітету**. Самі молекули води являють собою довгі ланцюжки, які через свої розміри не можуть вільно проникати в кліткові мембрани, і на розділення цих ланцюжків організм повинен затрачувати енергію. Вода, що міститься в організмі, структурована.

Керівник гуртка: **Практична робота №2** (розгляд води 4 вида, визначення доброї на смак, зовнішній вигляд)

Методи перевірки води у м. Василькові (райони: Масив, в/м, Западінка, купована).

Існує декілька простих способів з'ясувати в домашніх умовах, наскільки чисту і якісну воду ви вживаєте для пиття:

1. Найпростіший – скуштувати воду. Якщо її приємно пити, вам подобається її смак, її запах, вона прозора, і в ній немає мутного осаду; якщо ви впевнені, що в цій воді відсутні будь-які шкідливі речовини типу нітратів, хлорованої органіки тощо, то таку воду можна не очищувати. Проте, якщо ви відчуваєте запах хлорки або сірководню, вода має дивний колір, від неї пахне якоюсь хімією, на чаї або каві з'являються масляні плями, вода на смак солонувата чи гірчить, у вас є підозра, що у воду могло потрапити щось не те, то таку воду сирію пити не слід. У цьому випадку краще скористатися фільтром.

2. Налити воду у велику прозору ємність (підійде трилітрова банка) і дати відстоятися дві доби. Якщо вода не дуже високої якості, то це буде помітно одразу (краще дивитись на білому фоні): в ємності вона буде мутного зеленуватого кольору, а через два дні на дно випаде осад, стінки покриються нальотом, а на поверхні з'явиться масляниста плівка. З іншого боку, якщо вода прозора, за два дні не випаде осад, стінки ємності не забрудняться, на поверхню нічого не впливе, то ймовірно, що вода чиста.

Керівник гуртка: Як зберегти воду?

Вода буває різна – питна, або прісна і солоня, непридатна для вживання людиною, її ще називають морською.

На 100 л води припадає 2 л прісної води.

А чи знаєте ви, що води, необхідної для всього живого, не так вже й багато, і люди всіх країн дуже схвилювані тим, що не скрізь її вдосталь. Від цього страждає багато країн і гине їх населення.

Чи не правда, що вони змушують замислитися про збереження води на нашій планеті, щоб забезпечити життя людям?

Практична робота №3

Розв'язання задачі – учень:

Алгоритм виконання досліду .

1. Відкрий кран так, щоб з нього водичка капала по краплині.
2. Збери по краплині воду в склянку, що накапає за 1 хвилину (25 мл).
3. Вимірай її кількість.
4. Помнож це число на 60 хвилин. Це буде кількість води, що витекла за годину.(15л).
5. Помнож отримане число на 24 години. Отримаєш кількість води, яка протекла даремно за добу, не зробивши користі людям.(360л)

Для чого могло вистачити цієї кількості води дома?

Керівник гуртка:

Вода має велике значення для нас і всього живого, її треба берегти, економити та раціонально використовувати. У країнах з жарким кліматом вода є святою. І у нас в ніч на 19 січня, на Йордань, коли найтріскучіші морози, йшли до річки і освячували в ній воду, а потім брали собі додому і нею освячували хату, криницю.

Кринична вода не має завислих домішок. У ній не буває мікроорганізмів. Така вода містить у собі розчинні солі, корисні для людини.

Керівник гуртка: Хто знає, як шукати джерело, його ж не видно з-під землі?

Вихованець: Гілку з верби прикладають до землі. Де її листочки притягають до землі, там шукай джерело.

Керівник гуртка: Під відра на ніч кладуть курячі яйця. Вранці, як тільки світає, відра відкривають і перевіряють яйця. Ось на яйці роса, на другому краплини, а 3-є зовсім мокре. Тут і копай криницю.

Старі люди розповідають про «непочату воду». Тобто воду, набрану до сходу сонця.

За легендою вона дуже корисна для дітей, особливо, якщо набрана з 3-х криниць. Той, хто несе «непочату воду», не може ні з ким розмовляти, інакше вона може втратити свою цілющу силу — говорить легенда.

Вихованець: Якщо хтось перейде дорогу з порожніми відрами — не пощастить.

Керівник гуртка:

Сучасний стан водойм планети.

- Величезні площі морів та океанів забруднюються нафтою внаслідок аварій на танкерах, які її перевозять.(Чорне, Азовське моря)
- Великої шкоди водам завдає спуск у них теплих вод різних енергетичних установок (*ТЕС, АЕС*).
- Загрозливого масштабу набуло надходження у водойми комунально-побутових відходів, що несуть із собою багато небезпечних для флори і фауни вірусів, бактерій, грибів.
- На сьогодні вода майже у половині всіх річок і озер не придатна не лише для життя, а й для нормального існування мешканців водойми.
- Але проблема не лише у забрудненні водойм . Не можна не помітити виснаження і отруєння найбільш цінних і доступних нам джерел прісної води, зокрема, ґрунтової, відновлення чистоти якої може тривати 300-400 років.
- Незважаючи на те, що в Україні нараховується близько 70 тис. річок і 20 тис. озер, за запасами водних ресурсів з розрахунку на одного жителя Україна займає одне з останніх місць серед країн Європи.
- У березні 2005 р. Верховна Рада України ухвалила програму «Питна вода України на 2006 - 2020 рр.». Проте програма не реалізовується через недостатнє фінансування. Водопровідна мережа в Україні знаходиться в надзвичайно поганому стані. Від 5 до 20 % водопроводів централізованого водопостачання не відповідають елементарним

гігієнічним нормам і правилам. Особливо недоброякісна вода в Хмельницькій, Тернопільській, Луганській, Миколаївській областях. Запорізька область, незважаючи на те, що її територією тече Дніпро, є однією з найменш забезпечених питною водою територій України.

Вихованець: (Най, Най, Най – Додаток №1).

III. Заключна частина

1. Важливі рекомендації щодо використання води:

- 1.1. Відвідуйте басейн, літом водоюми – плавання (фізична активність).
- 1.2. Щодоби вживайте не менше 2 – 2,5 л води (чисту, приємну на смак).
- 1.3. Щодоби омивайте тіло водою, тобто гігієнічні процедури.
- 1.4. Обережно поводитися на воді (море, річка, водоёма, басейн).
- 1.5. Обливання прохолодною водою також дуже корисні.
- 1.6. Бережіть воду – це наше здоров'я!!!

2. Важливі факти про воду (Додаток № 1)

IV. Підсумок заняття

Вдома поспілкуйтеся з рідними про воду, проаналізуйте, як ваша сім'я використовує воду.

Додаток №1

«НАЙ, НАЙ, НАЙ.....»

- Найбільшим морем, що омиває Україну, є Чорне море, яке має площу близько 420 тис. кв. км. Північна частина моря, яка омиває береги України, внаслідок невеликих глибин (80-120 м) та отримання у літній період теплих річкових вод краще прогрівається, а тому північне узбережжя моря найбільш заселене. У Чорне море впадають ріки Дунай, Дніпро, Дністер, Південний Буг.
- Найбільшою річкою України є Дніпро. Із загальної довжини 2201 км на Україну припадає 981 км. Це - третя за довжиною і площею басейну річка Європи (після Волги і Дунаю). Бере початок з болота Аксеннінський Мох на південних схилах Валдайської височини, впадає у Дніпровський лиман Чорного моря. Її басейн займає 65% площі України.
- Найбільшим озером в Україні є Ялпуг (Ялпуг) у заплаві Дунаю в Одеській області. Довжина його 39 км, ширина до 5 км, пересічна глибина 2 м, а площа 149 кв. км. Живиться озеро переважно за рахунок паводкових вод Дунаю та річок Ялпуг і Карасулак.
- Найглибшим озером в Україні є Свитязь у басейні Бугу. Це одне з Шацьких озер на Волині. Довжина його 9,3 км, ширина 8,0 км, площа 24,2 кв. км, максимальна глибина 58,4 км.
- Найбільша штучна водоёма, тобто водосховище, якщо йдеться про площу водного дзеркала, — Кременчуцьке, у середній течії Дніпра 2252 кв. км. Довжина 149 км, ширина до 28 км; Каховське - (2155 км²).
- Найбільший водоспад в Україні — Учансу. Вода падає майже прямовисно з виступу Головного пасма Кримських гір з висоти 98,5 м, навесні стік значно збільшується, а влітку водоспад майже пересихає. Навколо Учансу — заповідний ліс з кримської сосни, вічнозелених чагарників.

Важливі факти про воду

* Для приготування 1 склянки чаю або кави потрібно витратити не 200 мл, а майже 4 л води, тобто 19 склянок.

* Під час намилювання рук з крана намарно витікає від 15 до 20 л води. Для зменшення подібного марнотратства необхідно частіше закручувати кран, що дозволить заощаджувати до 70% води.

- * З одного туалетного зливного бачка із зношеними прокладками може витікати до 20 л води кожної години. У сумі за день - 500 л, а в рік 178 тис. л.
- * Якщо з крана капає вода (тільки 10 крапель за хвилину), у місяць з нього намарно витікає близько 170 л води, у рік – понад 2 тис. л
- * Забруднені підземні води очищаються протягом декількох тисячоліть.
- * Верблюду вагою 250-300 кг може випити у спеку за один раз 100 літрів води.
- * Одна тонна нафти утворює на поверхні води плівку площею 12 км²
- * Упродовж життя людина поглинає близько 25 т води.

**ПОСТАНОВА КМУ ПРО ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
"ДО ЧИСТИХ ДЖЕРЕЛ"**

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

П О С Т А Н О В А

від 24 січня 2001 р. N 51

Київ

Про щорічний Всеукраїнський конкурс "До чистих джерел"

З метою об'єднання зусиль, спрямованих на поліпшення стану джерел, водойм і річок України, раціональне використання водних ресурсів, вироблення дбайливого ставлення населення до водних об'єктів, їх охорони і відтворення Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Прийняти пропозицію Міністерства екології та природних ресурсів щодо проведення щорічного починаючи з 2001 року Всеукраїнського конкурсу "До чистих джерел" з оголошенням його підсумків до Дня довкілля.
2. Організацію та проведення щорічного конкурсу "До чистих джерел" покласти на Міністерство екології та природних ресурсів за сприяння Міністерства освіти і науки, Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.
3. Міністерству екології та природних ресурсів за погодженням із заінтересованими органами виконавчої влади та екологічними громадськими організаціями затвердити порядок проведення конкурсу "До чистих джерел" та склад конкурсної комісії.

Перший

віце-прем'єр-міністр України Ю.СХАНУРОВ

ПОРЯДОК
проведення Всеукраїнського конкурсу
«До чистих джерел»

Основні положення про конкурс «До чистих джерел»

Метою Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» (далі – Конкурс) є розширення в суспільстві практичної природоохоронної діяльності, спрямованої на охорону і поліпшення стану джерел, річок та водойм України, раціональне використання водних ресурсів, підвищення екологічної і правової обізнаності громадян щодо охорони водних ресурсів шляхом залучення широких верств населення до практичної природоохоронної роботи, розвитку громадянських екологічних ініціатив.

Учасники Конкурсу

Учасниками Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» вважаються місцеві державні адміністрації, сільські, селищні та міські ради, колективні та індивідуальні земле- і водокористувачі, установи, підприємства усіх форм власності, загальноосвітні, професійно-технічні, позашкільні та вищі навчальні заклади, засоби масової інформації, громадські організації, окремі громадяни, які надіслали до Конкурсної комісії відповідно оформлені матеріали з підсумками своєї діяльності у сфері охорони та оздоровлення водних об'єктів України.

Завдання Конкурсу

Основними завданнями Конкурсу є:

- підтримка та активізація природоохоронної діяльності, спрямованої на досягнення конкретних практичних результатів з охорони та оздоровлення водних об'єктів, порівняння існуючої практики використання водних ресурсів з вимогами Водного кодексу України, здійснення конкретних заходів, що зменшують розбіжності між ними;
- залучення широкої громадськості до практичної природоохоронної діяльності шляхом підтримки державою екологічних ініціатив об'єднань громадян та окремих активістів;
- поліпшення просвітницько-інформаційної діяльності ЗМІ щодо основних положень Водного кодексу України та практики його застосування, актуальних проблем стану водних ресурсів, його реального впливу на здоров'я людей, висвітлення прикладів позитивної практики водокористування.

Напрями діяльності, що підтримуються Конкурсом

Проведення комплексу робіт з оздоровлення (відновлення) окремих річок за участю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та широкої громадськості, зокрема:

- відновлення та впорядкування джерел;
- впорядкування і догляд (очистка, залуження, заліснення) існуючих прибережних захисних смуг річок;

- створення прибережних захисних смуг;
- провадження заходів з відновлення історично сформованих природних ландшафтів у межах водоохоронних зон річок;
- створення (та утримання) об'єктів природно-заповідного фонду для збереження біорізноманіття біля витоків, на дільницях, важливих для гідрологічного і гідробіологічного режимів та у дельтах річок тощо.

Вивчення стану окремих річок (збирання інформації) та розробка і впровадження планів дій з їх оздоровлення.

Заходи з інформаційно-просвітницької діяльності серед населення, зокрема: підготовка та поширення серед громадськості, керівників підприємств та посадових осіб органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування різнопланової інформації (книг, брошур, буклетів, плакатів, листівок тощо): про водойми України і плани дій з охорони та відновлення конкретних водних об'єктів.

Публікації у засобах масової інформації за тематикою завдань Конкурсу та висвітлення реалізації заходів, що ним підтримуються.

Проведення науково-практичних конференцій, конкурсів, виставок тощо.

Проведення заходів зі збереження історико-культурної спадщини в долинах річок, зокрема, організація та підтримка у долинах річок еколого-етнографічних туристських маршрутів, баз відпочинку, «екологічних навчальних стежок» тощо.

Упровадження заходів з утримання у зразковому санітарному стані території річкових долин, особливо у межах населених пунктів, створення парків, скверів, лісопарків та інших об'єктів зеленого будівництва в межах водоохоронних зон водних об'єктів.

Проведення громадських слухань з проблем відповідності стану водних ресурсів вимогам Водного кодексу України та розгляд конкретних Планів дій з поліпшення стану водних ресурсів.

Проведення громадських екологічних експертиз для визначення доцільності утримання окремих ставків та водосховищ на малих і середніх річках, експлуатації та утримання окремих осушувальних та зрошувальних меліоративних систем тощо.

Інші види діяльності, внаслідок яких досягається суттєве поліпшення стану водних об'єктів або зростають суспільні можливості для вирішення водно-екологічних проблем.

Порядок проведення Конкурсу

Терміни

Матеріали для участі в Конкурсі приймаються Конкурсною комісією до 01 грудня поточного року.

Розгляд поданих на Конкурс матеріалів здійснюється Конкурсною комісією в період з 01 грудня до 10 грудня поточного року.

Результати Конкурсу затверджуються Міністерством екології та природних ресурсів України й оголошуються на День довкілля із вшануванням і нагородженням переможців.

Оформлення матеріалів на Конкурс

На Конкурс подаються такі матеріали:

- відповідно оформлена робота (назва роботи, короткий опис природного об'єкта, інформацію про екологічні проблеми з обов'язковою фотофіксацією, інформацію про виконану роботу з усунення проблеми з обов'язковою фотофіксацією, інноваційні пропозиції для запобігання в подальшому виникненню аналогічних проблем);
- анкета учасника конкурсу (Додаток).

Матеріали на Конкурс надсилаються на електронну та поштову адреси Мінприроди України:

Електронна адреса: press@menr.gov.ua

Поштова адреса: 03035 м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, Мінприроди України, з поміткою «На Всеукраїнський конкурс “До чистих джерел”».

Роботи надіслані лише на паперових носіях не будуть допущені до розгляду Конкурсною комісією.

Порядок підбиття підсумків Конкурсу

Подані на Конкурс інформаційні частини конкурсних матеріалів (друга сторінка Анкети), аналізуються й оцінюються за системою багатобальних оцінок групою незалежних експертів та Конкурсною комісією за основними критеріями:

- отриманий екологічний ефект (комплексність виконаних робіт та їх екологічна значимість);
- актуальність, отриманий соціальний ефект;
- вторинні ефекти і післядія вжитих заходів;
- наявні та можливі прояви негативних наслідків.

Переможці Конкурсу визначаються за найвищою сумарною оцінкою конкурсної роботи.

Категорії (номінації) Конкурсу

Переможці Конкурсу визначаються за такими категоріями (номінаціями):

1. Представники місцевої державної адміністрації, інститутів громадянського суспільства.
2. Колективи земле- і водокористувачів.
3. Екологічні товариства і гуртки загальноосвітніх, вищих, професійно-технічних навчальних та позашкільних закладів.
4. Окремі групи громадян, громадяни (індивідуальні учасники).

Порядок нагородження переможців Конкурсу

Для нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу «До чистих джерел» організатори Конкурсу затверджують почесні грамоти і призовий фонд з присудженням премій та цінних подарунків за кожною номінацією.

При підбитті підсумків Конкурсу окремо оголошуються імена спонсорів, за підтримки яких виконувались роботи з охорони і оздоровлення річок та інших водних об'єктів, а також призначались додаткові спеціальні нагороди.

За результатами Конкурсу щорічно готується видання «Довідник робіт і учасників Всеукраїнського конкурсу “До чистих джерел”».

Перебіг Конкурсу та його підсумки підлягають широкому висвітленню в засобах масової інформації.

**Вимоги до оформлення роботи учасника щорічного Всеукраїнського конкурсу
«До чистих джерел»**

I. Вимоги до змісту

- 1.1. Назва роботи.
- 1.2. Інформація про колективного (індивідуального) учасника.
- 1.3. Загальна інформація про природний об'єкт, на поліпшення екологічного стану якого спрямована діяльність.
- 1.4. Інформація про екологічні проблеми, які були розв'язані під час діяльності учасника.
- 1.5. Інформація про виконану роботу, яку подають на конкурс:
 - мета;
 - завдання;
 - отриманий результат.
- 1.6. Фотографії (4-6 шт. у форматі JPEG, TIFF), які ілюструють реалізацію завдань під час діяльності заявника. До фотографій додають підписи (в окремому файлі MS Word).
- 1.7. Висновки.
- 1.8. Додатки (схеми, діаграми, сценарії уроків та позакласних заходів, методики досліджень, тощо у разі наявності).

II. Вимоги до оформлення тексту

Обсяг роботи – не більше 4-х сторінок формату А4, текстова програма для набору – MS Word. Ім'я файла має відповідати імені заявника.

Параметри форматування документа:

Шрифт Times New Roman, кегль 14, стиль – звичайний (normal); формат сторінки: поля – згори, знизу, справа – 2 см; зліва – 3 см; міжрядковий інтервал – одинарний.

«ДО ЧИСТИХ ДЖЕРЕЛ»

Каталог робіт Всеукраїнського конкурсу 2015 року

Укладачі: Набока О.
Шевченко А.

Комп'ютерна верстка: Шевченко А.

Підписано до друку: 14.12.2015 року

Формат: 60x84/16

Наклад: 200 прим.

Видавництво: ФОП Александрова М.В. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції КГ 00

